

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าของสินค้าทุนของประเทศไทย

อุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง (Derive Demand) เนื่องจากความต้องการนำเข้าสินค้าทุนเป็นผลมาจากความต้องการสินค้าเพื่อการบริโภคและการลงทุน หากต้องการสินค้าเพื่อการบริโภคและการลงทุนเพิ่มขึ้นจะทำให้เกิดความต้องการปัจจัยเพื่อการผลิตสินค้า นั่นก็หมายถึง เกิดความต้องการสินค้าทุนเพิ่มขึ้นนั่นเอง และเนื่องจากในอดีตประเทศไทยมีนโยบายในการพัฒนาประเทศเพื่อต้องการให้เจริญทัดเทียมกับประเทศพัฒนาแล้ว จึงมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่จัดทำขึ้นทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากเศรษฐกิจที่พึ่งพาเกษตรกรรมเป็นหลักเป็นเศรษฐกิจที่พึ่งพาอุตสาหกรรมเป็นหลักแทน และมีการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าและเพื่อส่งเสริมการส่งออก อีกทั้งยังมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้ามา แต่เนื่องจากการผลิตสินค้าของประเทศไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าเครื่องจักร วัตถุดิบ และสินค้าทุนอื่นๆ จากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ อันเนื่องจากความไม่พร้อมทางด้านเทคโนโลยีภายในประเทศที่ไม่สามารถทำการผลิตสินค้าเพื่อรองรับกับความต้องการของอุตสาหกรรมได้อย่างเพียงพอ อีกทั้งนโยบายการนำเข้าของนักลงทุนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานการผลิตในประเทศไทยนิยมนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศแม่จึงทำให้ต้องมีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ (สร้อย, 2547) ซึ่งสินค้านำเข้าจากต่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่

1. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ
2. เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ
3. เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ
4. เครื่องมือ เครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การทดสอบ
5. ผลิตภัณฑ์โลหะ
6. เครื่องบิน เครื่องร่อน อุปกรณ์การบินและส่วนประกอบ
7. เรือและสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ
8. กล้อง เลนส์และอุปกรณ์การถ่ายรูป ถ่ายภาพยนตร์
9. ผลิตภัณฑ์จากยาง
10. สัตว์สำหรับทำพันธุ์

11. รถไฟอุปกรณ์และส่วนประกอบ

12. และสินค้านำเข้าอื่นๆ

โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา มูลค่าการนำเข้าสินค้านำเข้าของประเทศไทยจากต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องดังตารางที่ 4 ทั้งนี้ก็เพื่อตอบสนองอุปสงค์การบริโภคและการลงทุนภายในประเทศและเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม รวมถึงเพื่อเพิ่มศักยภาพในการส่งออกซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตอย่างรวดเร็ว

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของมูลค่าการนำเข้าสินค้านำเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในส่วนของอัตราการขยายตัวก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี ยกเว้นในปี พ.ศ. 2541 ที่มีการขยายตัวลดลงถึงร้อยละ 15.81 ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 จนทำให้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศลดลง ประกอบกับในขณะนั้นมีการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่แบบตะกร้าเงินมาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบที่มีการจัดการ จนทำให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงอย่างรวดเร็ว ต้นทุนการนำเข้าเพิ่มขึ้น จึงส่งผลทำให้มีการนำเข้าสินค้านำเข้าจากต่างประเทศลดลง

โดยในปี พ.ศ. 2533-2534 การนำเข้าสินค้านำเข้ายังคงขยายตัวสูง เนื่องจากในช่วงนี้การลงทุนภายในประเทศโดยรวมยังคงขยายตัวสูงทำให้สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ รองลงมาได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ นอกจากนี้ ยังมีการนำเข้าปูนซีเมนต์จากต่างประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมากเพื่อบรรเทาภาวะการขาดแคลนในประเทศซึ่งต่อเนื่องมาจากปี พ.ศ. 2532 แต่ในปี พ.ศ. 2534 มีการนำเข้าเครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ เพิ่มขึ้นมากเป็นพิเศษ ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากมาตรการการลดภาษีนำเข้าเครื่องจักรในช่วงปลายปี พ.ศ. 2533 และการลดภาษีนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2534 ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 อัตราการขยายตัวของการนำเข้าสินค้านำเข้ามีการชะลอตัวลงบ้างจากปีที่ผ่านมาตามภาวะการลงทุนภายในประเทศที่ชะลอตัวลง คือ ขยายตัวเพียงร้อยละ 10.17 จนส่งผลทำให้การนำเข้าเครื่องจักรกลและส่วนประกอบที่ใช้ในอุตสาหกรรมลดลง อีกทั้งการนำเข้าปูนซีเมนต์เองก็ลดลงเกือบเท่าตัวตามภาวะการก่อสร้างที่ชะลอตัวลงด้วย ส่วนสินค้านำเข้าเพิ่มขึ้นมาในปีนี้เป็นคือ เครื่องบินพาณิชย์ วัสดุก่อสร้าง ยางที่ใช้ในอุตสาหกรรม และปุ๋ยกับยาฆ่าแมลง แต่ในปี พ.ศ. 2536 อัตราการขยายตัวของการนำเข้าสินค้านำเข้าจากต่างประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น คือ ร้อยละ 18.01 โดยสินค้านำเข้ามากที่สุดคือ

ตารางที่ 4 มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทยจากต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ปี	มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2533	264,883.60	-
2534	297,964.40	12.49
2535	328,255.60	10.17
2536	387,359.60	18.01
2537	472,909.40	22.09
2538	609,474.80	28.88
2539	621,597.20	1.99
2540	684,905.40	10.18
2541	576,600.30	-15.81
2542	564,355.90	-2.12
2543	713,301.70	26.39
2544	866,370.50	21.46
2545	841,188.40	-2.91
2546	951,220.10	13.08
2547	1,074,129.00	12.92

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าส่งออก (2548)

แผงวงจรไฟฟ้าและส่วนประกอบ ซึ่งการนำเข้าแผงวงจรไฟฟ้าและส่วนประกอบมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากที่สุดกว่าร้อยละ 30 ตามภาวะการส่งออกที่ขยายตัวสูงมาก รองลงมา ได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2537-2538 อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกจากปีที่ผ่านมา คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.09 และ 28.88 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากการขยายตัวตามภาวะเศรษฐกิจและการลงทุนภายในประเทศที่ขยายตัวในเกณฑ์ดีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 โดยเฉพาะโครงการลงทุนผลิตเพื่อการส่งออก ประกอบกับมีโครงการส่งเสริมการลงทุนในเขตภูมิภาคที่มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ทำให้ต้องมีการนำเข้าสินค้าทุนเพิ่มขึ้นมาก และสินค้าทุนที่มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นมาในช่วง 2 ปีนี้ ได้แก่ คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ

แผงวงจรไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์โลหะที่ใช้ในอุตสาหกรรม เครื่องจักรกลที่ใช้ในอุตสาหกรรมโลหะ อาหารและเครื่องดื่ม และเยื่อกระดาษ เป็นต้น แต่ในปี พ.ศ. 2539-2540 อัตราการขยายตัวการนำเข้าสินค้าทุนนั้นมีการชะลอตัวลงบ้าง คือ มีการขยายตัวร้อยละ 1.99 และ 10.18 ซึ่งก็เป็นไปตามภาวะการชะลอตัวของภาวะการผลิตภาคอุตสาหกรรมและการลงทุนภายในประเทศ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 อัตราการขยายตัวของการนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทยมีการขยายตัวลดลงเป็นปีแรกในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา คือ ลดลงร้อยละ 15.81 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ที่ส่งผลทำให้ภาวะการผลิตและการลงทุนภายในประเทศชะลอตัวลง จนทำให้มีการใช้กำลังการผลิตลดลงเหลือเพียงร้อยละ 52 ของกำลังการผลิตทั้งหมด ทำให้การนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ลดลง ที่สำคัญได้แก่ เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมโลหะ เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมรถยนต์ เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมกระดาษ และเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ แม้ว่าในปีนี้จะมีการเริ่มนำเข้าอุปกรณ์ชุดเจาะผลิตภัณฑ์โลหะ และรถไฟฟ้ายานขนส่งของโครงการรถไฟฟ้ามหานครก็ตาม หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2542 การขยายตัวของการนำเข้าสินค้าเริ่มได้มีการขยายตัวขึ้นบ้างหลังจากที่มีการหดตัวอย่างมากในปีก่อน โดยสินค้าที่มีการนำเข้ามามาก ได้แก่ เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรม รวมทั้ง รถไฟฟ้าและอุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนของกรุงเทพมหานคร เครื่องจักรที่ใช้ในภาคเกษตรกรรม เครื่องมือวิทยาศาสตร์ และเครื่องบินของการบินไทย เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 การขยายตัวของการนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมาจนถึงร้อยละ 26.39 ทั้งนี้ก็เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในประเทศ รวมทั้งภาคการผลิตและการลงทุนภายในประเทศเริ่มมีการฟื้นตัวอย่างมากจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ทำให้สินค้านำเข้าที่สำคัญที่นำเข้ามาจากต่างประเทศในปีนี้ได้แก่ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบที่ใช้ในอุตสาหกรรม เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เป็นต้น แต่ในปี พ.ศ. 2544-2545 การขยายตัวของการนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศได้มีการชะลอตัวลง คือ ในปี พ.ศ. 2544 มีการขยายตัวชะลอลงร้อยละ 21.46 และขยายตัวลดลงในปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 2.91 ตามลำดับ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากภาคการผลิตและการลงทุนภายในประเทศมีแนวโน้มการชะลอตัวลงจากปี พ.ศ. 2543 ต่อมาในปี พ.ศ. 2546-2547 การนำเข้าสินค้าทุนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในช่วง 2 ปีนี้สินค้านำเข้าที่เพิ่มขึ้นมามาก ได้แก่ ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ แผงวงจรรวมและชิ้นส่วน เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบที่ใช้ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับการฟื้นตัวของวัฏจักรอิเล็กทรอนิกส์โลกที่มีมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา และในช่วง 2 ปีนี้มีการนำเข้ามูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งก็เป็นผลอันเนื่องมาจากในปี

พ.ศ. 2546 มีการนำเข้าเครื่องบินพาณิชย์จำนวน 2 ลำ และในปี พ.ศ. 2547 มีการซื้อคืนเครื่องบินที่เช่าเมื่อปี พ.ศ. 2541 ของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 6 ลำ และการมีการนำเข้าเครื่องบินของกองทัพอากาศจำนวนอีก 1 ลำ

และสำหรับแหล่งนำเข้าสินค้าทุนที่สำคัญของประเทศไทยมีหลายประเทศ ซึ่งอันดับแรก ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และรองลงมาคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศจีน ประเทศเยอรมนี ประเทศสิงคโปร์ ตามลำดับ ซึ่งสินค้าทุนที่มีการนำเข้ามามากที่สุดจากประเทศญี่ปุ่น 5 อันดับแรก ได้แก่ 1. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ 2. เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ 3. เครื่องมือ เครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การทดสอบ 4. ผลิตภัณฑ์โลหะ 5. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (ตารางที่ 5) และสินค้าทุนที่มีการนำเข้ามามากที่สุดจากประเทศสหรัฐอเมริกา 5 อันดับแรก ได้แก่ 1. เครื่องบิน เครื่องร่อน อุปกรณ์การบินและส่วนประกอบ 2. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ 3. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ 4. เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ 5. เครื่องมือ เครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การทดสอบ (ตารางที่ 6)

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยมีความจำเป็นต้องนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศอย่างมากแต่ก็ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดอุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนของประเทศ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทย ได้แก่

1. อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate) ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงินระหว่างเงินบาทต่อเงินเยน (Baht/Yen) ของประเทศญี่ปุ่น และเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (Baht/Dollar) ของประเทศสหรัฐอเมริกา

2. ราคาเปรียบเทียบระหว่างราคาสินค้าทุนนำเข้าจากต่างประเทศกับราคาสินค้าทุนภายในประเทศ (Relative Price) ได้แก่ ราคาเปรียบเทียบระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทย และประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศไทย

3. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงของประเทศไทย (Real Gross Domestic Product)

ตารางที่ 5 สินค้าทุนนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

รายการกลุ่มสินค้า	มูลค่าการนำเข้ารวม (ล้านบาท)
1. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	1,573,928.70
2. เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	839,797.30
3. เครื่องมือ เครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การทดสอบ	199,186.40
4. ผลิตภัณฑ์โลหะ	187,847.30
5. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	158,213.00
6. เรือและสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ	33,938.10
7. ผลิตภัณฑ์ทำจากยาง	25,554.60
8. สินค้าทุนอื่น ๆ	20,369.90
9. กล้อง เลนส์และอุปกรณ์การถ่ายรูป ถ่ายภาพยนตร์	19,689.00
10. รถไฟ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	4,584.00
11. เครื่องบิน เครื่องร่อน อุปกรณ์การบินและ ส่วนประกอบ	440.50
12. สัตว์สำหรับทำพันธุ์	63.90
มูลค่ารวม	3,063,612.70

ที่มา: กรมส่งเสริมการส่งออก (2548)

ตารางที่ 6 สินค้านำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

รายการกลุ่มสินค้า	มูลค่าการนำเข้ารวม (ล้านบาท)
1. เครื่องบิน เครื่องร่อน อุปกรณ์การบินและ ส่วนประกอบ	365,735.60
2. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	616,684.30
3. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	533,116.40
4. เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	475,700.10
5. เครื่องมือ เครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การทดสอบ	203,553.20
6. ผลิตภัณฑ์โลหะ	70,705.00
7. กล้อง เลนส์และอุปกรณ์การถ่ายรูป ถ่าย ภาพยนตร์	33,570.30
8. สินค้านำเข้าอื่น ๆ	32,317.30
9. เรือและสิ่งก่อสร้างลอยน้ำ	13,899.30
10. ผลิตภัณฑ์ทำจากยาง	8,247.00
11. รถไฟ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	4,224.50
12. สัตว์สำหรับทำพันธุ์	4,163.50
มูลค่ารวม	2,361,916.50

ที่มา: กรมส่งเสริมการส่งออก (2548)

4. การลงทุนภายในประเทศที่แท้จริงของประเทศไทย (Real Investment)

5. อัตราดอกเบี้ยของประเทศคู่ค้า (Interest Rate) ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่น
และอัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกา

ซึ่งสภาพทั่วไปของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการนำเข้าสินค้านำเข้าของไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-
2547 นั้น เป็นดังนี้

อัตราแลกเปลี่ยน

การค้าระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศต่าง ๆ มากมาย แต่เมื่อมีการติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศเกิดขึ้น สิ่งที่ต้องตามมาคือ จะต้องมีชำระเงินค่าสินค้าและบริการ การค้าระหว่างประเทศจะแตกต่างจากการค้าภายในประเทศ คือ การค้าภายในประเทศใช้เงินตราสกุลเดียวกัน แต่การค้าระหว่างประเทศใช้เงินตราต่างประเทศ ดังนั้น การชำระเงินที่เกิดจากการค้าระหว่างประเทศจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนเงินตรา เนื่องจากแต่ละประเทศต่างก็มีเงินตราสกุลของตนเองเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนภายในประเทศ เช่น ประเทศไทยใช้เงินบาทเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ญี่ปุ่นใช้เงินเยน สหรัฐอเมริกาใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ สหราชอาณาจักรใช้เงินปอนด์ เป็นต้น โดยที่หนึ่งหน่วยของเงินตราแต่ละสกุลของประเทศต่าง ๆ มีค่าไม่เท่ากัน ดังนั้น การชำระเงินระหว่างประเทศจึงจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนเงินตราตามความประสงค์ของผู้ซื้อขาย ลักษณะดังกล่าวจึงก่อให้เกิดการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของสกุลเงินประเทศต่าง ๆ ขึ้น

ในงานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุน และเมื่อพิจารณาถึงแหล่งนำเข้าที่สำคัญจะพบว่า ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแหล่งนำเข้าที่สำคัญที่สุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 และเมื่อมีการนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศเข้ามา สิ่งที่ต้องตามมาคือ การชำระค่าสินค้านำเข้าระหว่างประเทศ ดังนั้น อัตราแลกเปลี่ยนจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทย และเนื่องจากในอดีตจนถึงปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้มีการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่แบบตะกร้าเงิน (Basket of Currencies) แต่ในช่วงปี พ.ศ.2539-2540 ได้เกิดปัญหาการขาดดุลการค้าอย่างหนัก อีกทั้งยังมีปัญหาอื่น ๆ อีกเช่น ปัญหาการเปิดเสรีทางการเงิน ปัญหาความล้มเหลวในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การขาดความน่าเชื่อถือในระบบสถาบันทางการเงิน ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้ต่างประเทศขาดความเชื่อมั่นในเสถียรภาพเงินบาท เพราะนักลงทุนต่างคาดการณ์ว่าประเทศไทยจะต้องลดค่าเงินบาทอย่างแน่นอนเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในประเทศ จึงเกิดการเก็งกำไรเพื่อคัดค้านค่าเงินบาทเป็นระยะ ๆ ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2540 จนในที่สุดประเทศไทยจึงต้องเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนมาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวที่มีการจัดการ (Managed Float) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 และภายหลังการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนนี้ ทำให้ค่าเงินบาทปรับตัวอ่อนลงอย่างมากและค่อนข้างอ่อนไหวต่อปัจจัยที่เข้ามากระทบ เนื่องจากค่าเงินบาทเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ มีการเคลื่อนไหวเป็นไปตามกลไกตลาด กล่าวคือ การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดโดย

อุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศในตลาด ดังนั้น อัตราแลกเปลี่ยนสามารถเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ตามปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามาซื้อขายเงินตราต่างประเทศได้ตามความจำเป็น ดังนั้น ในช่วงแรกของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทจึงเคลื่อนไหวค่อนข้างรุนแรงตามปัจจัยที่เข้ามากระทบทำให้ค่าเงินบาทค่อนข้างผันผวน (ดาว, 2544) ทั้งนี้รายละเอียดของการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และบาทต่อเยนในช่วงปี พ.ศ. 2533-2547 เป็นดังนี้

อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อ 1 เยน

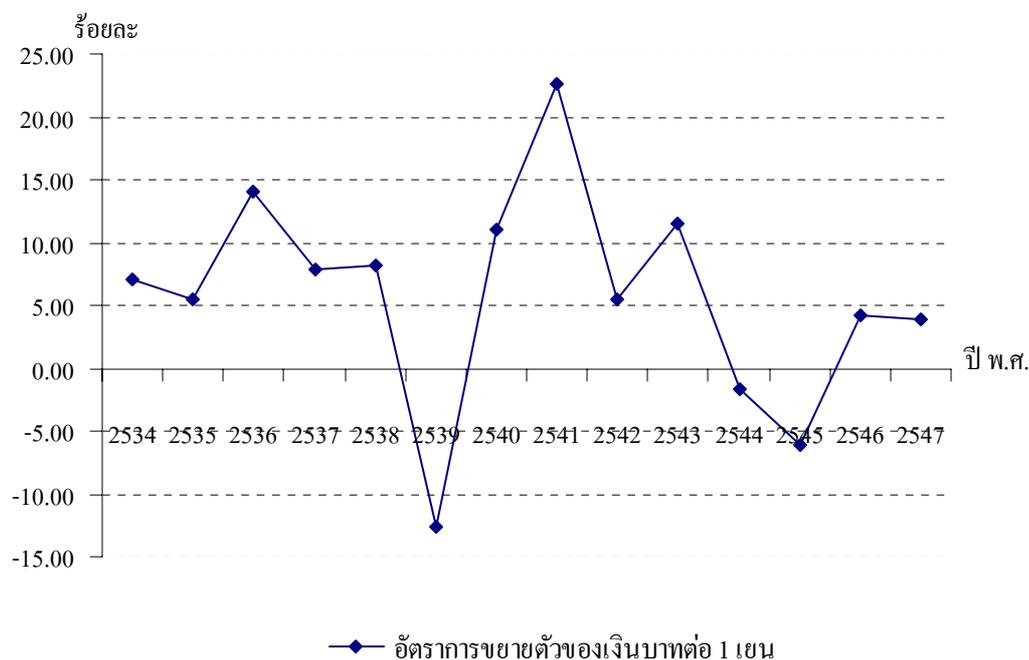
อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินเยนของประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 7) อย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวดังภาพที่ 3 จะพบว่า อัตราการขยายตัวค่อนข้างผันผวน ซึ่งความเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินเยน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 เป็นดังนี้

ในปี พ.ศ. 2533 ค่าเงินบาทเทียบกับเงินเยน โดยเฉลี่ยทั้งปีได้ปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาจากปี พ.ศ.2532 มาอยู่ที่ระดับ 0.18 บาทต่อ 1 เยน โดยที่เงินบาทเทียบกับเงินเยนในช่วง 4 เดือนแรกมีการแข็งค่าขึ้นเป็นลำดับ อันเนื่องมาจากการอ่อนค่าลงของค่าเงินเยนเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งการที่เงินเยนอ่อนค่าลงนั้น ก็มีสาเหตุมาจากการที่อัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่นอยู่ในระดับต่ำ ตลาดเงินมีพื้นฐานที่ไม่มั่นคงนัก และความขัดแย้งในนโยบายของรัฐบาล จึงทำให้ราคาหุ้นในตลาดโตเกียวทรุดต่ำลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงติดต่อกันเป็นเวลานาน แม้ว่าธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ และของญี่ปุ่นได้เข้าแทรกแซงตลาดเงินอย่างต่อเนื่องด้วยการขายดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อซื้อเงินเยน และทางธนาคารกลางญี่ปุ่นก็ตัดสินใจปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ย (Discount Rate) ขึ้นแต่ก็ไม่สามารถพยุงค่าเงินเยนให้แข็งค่าขึ้นได้ ซึ่งทำได้อย่างมากแค่เพียงค่าไว้เท่านั้น แต่ต่อมาในเดือนเมษายนจนกระทั่งถึงช่วงปลายปีค่าเงินบาทเทียบกับเงินเยนกลับมีแนวโน้มอ่อนค่าลง เนื่องจากค่าเงินเยนได้กลับมาแข็งค่าขึ้นมากเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารกลางของญี่ปุ่นได้ประกาศเพิ่มอัตราดอกเบี้ย (Discount Rate) ขึ้นอีก รวมทั้งการที่ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ก็อ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจที่อ่อนแอของสหรัฐอเมริกา จึงสนับสนุนค่าเงินเยนให้แข็งค่าขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ในช่วงเดือนธันวาคมค่าเงินบาทก็แข็งค่าขึ้นมาในช่วงท้ายปีอีกเล็กน้อย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2533)

ตารางที่ 7 อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อ 1 เยน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ปี	เงินบาทต่อ 1 เยน (บาท)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2533	0.18	-
2534	0.19	7.07
2535	0.20	5.51
2536	0.23	14.00
2537	0.25	7.87
2538	0.27	8.18
2539	0.23	-12.58
2540	0.26	10.99
2541	0.32	22.56
2542	0.33	5.44
2543	0.37	11.53
2544	0.37	-1.67
2545	0.34	-6.17
2546	0.36	4.27
2547	0.37	3.89

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

ภาพที่ 3 อัตรการขยายตัวของเงินบาทต่อ 1 เยน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ค่าเงินบาทต่อเยน โดยเฉลี่ยทั้งปีปรับตัวอ่อนค่าลงมาจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อยมาอยู่ที่ระดับ 0.19 บาทต่อ 1 เยน ซึ่งมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.07 โดยในครึ่งปีแรกการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนนั้นค่อนข้างผันผวน ซึ่งตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนนั้นอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการแข็งค่าขึ้นของเงินเยนเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งการแข็งค่าขึ้นของเงินเยนในช่วงนี้นั้นก็มีสาเหตุมาจากสงครามอ่าวเปอร์เซียที่ไม่ยืดเยื้อจึงทำให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกปรับตัวลดลง นอกจากนี้ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นก็ยังคงมีเสถียรภาพที่น่าพอใจ โดยเฉพาะการเกินดุลการค้าในระดับสูง ต่อมาในช่วงเดือนมีนาคมค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนแข็งค่าขึ้นมาเล็กน้อย และอ่อนค่าลงในเดือนเมษายน และแข็งค่าขึ้นมาอีกครั้งในเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน ซึ่งการแข็งค่าขึ้นมาอีกครั้งของเงินบาทในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายนนี้ มีสาเหตุมาจากการปรับตัวอ่อนค่าลงของเงินเยนเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องจากตลาดคาดว่าเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา มีแนวโน้มที่จะฟื้นตัวได้รวดเร็วกว่าที่คาดการณ์ไว้เดิม จึงทำให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาก เงินเยนของประเทศญี่ปุ่นจึงปรับตัวอ่อนค่าลง ส่งผลให้เงินบาทแข็งขึ้นมา แต่อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นที่ยังคงมีเสถียรภาพในเกณฑ์ดียังคงช่วยพยุงให้ค่าเงินเยนไม่อ่อนลงมาก

นัก ต่อมาในช่วงครึ่งหลังของปีค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นได้ปรับตัวอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง จากการแข็งค่าขึ้นของเงินเยน ซึ่งปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้เงินเยนแข็งค่าขึ้น ได้แก่ ความต้องการเงินเยนที่เพิ่มขึ้นในเดือนกันยายน เนื่องจากใกล้สิ้นสุทธวาระบัญชีครึ่งปีของประเทศญี่ปุ่น และการคาดการณ์ว่ากลุ่มประเทศอุตสาหกรรมสำคัญ (G-7) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสหรัฐอเมริกาต้องการให้เงินเยนมีค่าแข็งขึ้นเพื่อลดการเกินดุลการค้าของประเทศญี่ปุ่นกับประเทศอุตสาหกรรมสำคัญ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2534)

ในปี พ.ศ. 2535 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีได้ปรับตัวอ่อนค่าลงมาจากปีที่ผ่านมาอีกเล็กน้อยมาอยู่ที่ระดับ 0.20 บาทต่อ 1 เยน ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเท่ากับร้อยละ 5.51 การเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับค่าเงินเยนระหว่างปีในปีนี้นั้นค่อนข้างผันผวน โดยในช่วงเดือนมกราคมจนถึงเดือนเมษายนค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการอ่อนค่าลงของค่าเงินเยน ซึ่งการอ่อนค่าลงของค่าเงินเยนในช่วงนี้นั้นก็เป็นผลเนื่องมาจากภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นชะลอตัวลง ราคาที่ดินและราคาหุ้นตกต่ำ ส่งผลให้ธนาคารกลางของประเทศญี่ปุ่นประกาศลดอัตราดอกเบี้ยทางการลงในเดือนเมษายน อย่างไรก็ตามค่าเงินเยนได้ปรับตัวแข็งค่าขึ้นเป็นลำดับในช่วงเดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนกรกฎาคม จากความพยายามลดการเกินดุลการค้าของประเทศญี่ปุ่นที่มีต่อสหรัฐอเมริกาประกอบกับทางการของประเทศญี่ปุ่นค่อนข้างระมัดระวังในการผ่อนคลายนโยบายการเงิน จึงทำให้ในช่วงนี้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับค่าเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นปรับตัวอ่อนค่าลง ต่อมาในช่วงครึ่งหลังของปีค่าเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนค่าลงเมื่อเทียบกับในช่วงครึ่งแรกของปี ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากค่าเงินเยนมีแนวโน้มปรับตัวแข็งค่าขึ้น เนื่องจากราคาหุ้นในตลาดโตเกียวปรับตัวดีขึ้น และนักลงทุนหันมาถือเงินเยนมากขึ้นหลังจากที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในกลไกอัตราแลกเปลี่ยนของยุโรปในเดือนกันยายน ประกอบกับทางการของประเทศญี่ปุ่นได้ใช้นโยบายการคลังเข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเพิ่มงบประมาณพิเศษเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2535)

ในปี พ.ศ. 2536 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีได้ปรับตัวอ่อนค่าลงจากปีที่ผ่านมา มาอยู่ที่ระดับ 0.23 บาทต่อ 1 เยน และมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.00 โดยการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นในปีนี้มีแนวโน้มอ่อนค่าลงในช่วง 8 เดือนแรกของปี ต่อมาหลังจากนั้นก็ปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาเล็กน้อยจนกระทั่งถึงสิ้นปี ซึ่งค่าเงินบาทที่อ่อนค่าลงมาเมื่อเทียบกับเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นในช่วง 8 เดือนแรกของปีนั้น ก็มีสาเหตุมาจากการแข็งค่าขึ้นของเงินเยนเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ และ

การแข็งค่าขึ้นของเงินเยนในครั้งนี้นั้นก็เนื่องมาจาก การขาดดุลการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศคู่ค้า คือ ประเทศญี่ปุ่น ก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่ผู้นำทั้งสองประเทศ จึงทำให้นักลงทุนเชื่อว่าอาจมีมาตรการผลักดันให้ค่าเงินเยนแข็งขึ้นเพื่อช่วยลดปัญหาการขาดดุลการค้าของสหรัฐอเมริกา นักลงทุนจึงหันมาซื้อเงินเยนของประเทศญี่ปุ่น ประกอบกับขณะนั้นวิกฤตการณ์ทางการเมืองในประเทศรัสเซียมีส่วนดึงดูดให้เงินทุนบางส่วนไหลเข้ามายังประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากเห็นว่าเป็นเงินสกุลที่ปลอดภัยต่อการถือครองมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศยุโรป จึงทำให้ค่าเงินเยนแข็งค่าขึ้น ต่อมาในช่วงปลายปี คือ ตั้งแต่เดือนกันยายนจนถึงเดือนธันวาคมค่าเงินบาทเริ่มแข็งค่าขึ้นมาเล็กน้อย ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากค่าเงินเยนมีแนวโน้มอ่อนค่าลง เพราะราคาดูในตลาดโตเกียวปรับตัวลงอย่างรุนแรงและเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นเองก็ยังคงซบเซาในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มฟื้นตัวชัดเจน พร้อมทั้งธนาคารกลางของประเทศญี่ปุ่นได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ย Official Discount Rate ลง ซึ่งการลดลงในครั้งนี้ได้ปรับลดต่ำลงมาก ดังนั้นในช่วงปลายปีนี้ค่าเงินเยนจึงอ่อนค่าลง จึงส่งผลให้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนแข็งค่าขึ้นมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2536)

ในปี พ.ศ. 2537 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นโดยเฉลี่ยทั้งปี ปรับตัวอ่อนค่าลงมาจากปีที่ผ่านมาอยู่ที่ระดับ 0.25 บาทต่อ 1 เยน และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นน้อยกว่าปีที่ผ่านมา คือ ขยายตัวร้อยละ 7.87 โดยที่การเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทต่อเงินเยนในปีนี้มีแนวโน้มอ่อนค่าลงจนกระทั่งถึงปลายปี แต่ก็มีบางเดือนที่ค่าเงินบาทปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาบ้างแต่ก็ไม่มากนัก ซึ่งในช่วง 11 เดือนแรกค่าเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนค่าลง อันเนื่องมาจากการแข็งค่าขึ้นของเงินเยน เพราะในปีนี้เป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นค่อนข้างมั่นคง อัตราเงินเฟ้อทรงตัวอยู่ในระดับต่ำ และมีการเกินดุลการค้าอย่างต่อเนื่อง แต่ในช่วงเดือนธันวาคมค่าเงินบาทได้แข็งค่าขึ้นมาในช่วงท้ายปีอีกเล็กน้อย ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากค่าเงินเยนเมื่อเปรียบเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ได้อ่อนค่าลงจากการแข็งค่าขึ้นของดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งการแข็งค่าขึ้นของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ นี้ก็เนื่องมาจากธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยขึ้นอีกเป็นครั้งที่ 6 ในเดือนพฤศจิกายน จึงทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่นกับอัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้ามายังประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มมากขึ้น ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ จึงแข็งค่าขึ้นมา ทำให้เงินเยนเมื่อเปรียบเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลงมาในปลายปีในที่สุด (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537)

ในปี พ.ศ. 2538 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนของประเทศญี่ปุ่น โดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีได้ปรับตัวอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ซึ่งในปีนี้มีมาอยู่ที่ 0.27 บาทต่อ 1 เยน และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเป็นร้อยละ 8.18 ซึ่งการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นในปีนี้ยังคงผันผวน โดยในช่วงครึ่งปีแรกมีแนวโน้มการปรับตัวอ่อนค่าลง และหลังจากนั้นในช่วงครึ่งปีหลังก็แข็งค่าขึ้นมาตามลำดับ และอ่อนค่าลงอีกเล็กน้อยในเดือนธันวาคม ซึ่งการอ่อนค่าลงของค่าเงินบาทในช่วงครึ่งปีแรกนั้น ก็เป็นผลอันเนื่องมาจากค่าเงินเยนเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกามีการปรับตัวแข็งค่าขึ้น เพราะทางด้านสหรัฐอเมริกาได้มีการดำเนินนโยบายที่ปล่อยให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลง เพื่อสร้างแรงกดดันในการเจรจาการค้ากับประเทศญี่ปุ่น ประกอบกับความไม่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย ส่วนในครึ่งปีหลังที่ค่าเงินบาทมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นนั้น ก็เนื่องมาจากเงินเยนปรับตัวอ่อนค่าลง เพราะธนาคารกลางของประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาเข้าแทรกแซงตลาดเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากมีปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินในประเทศญี่ปุ่น ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาเองก็มีแนวโน้มดีขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามในช่วงสิ้นปีค่าเงินบาทก็กลับอ่อนค่าลงมาอีกเล็กน้อย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2538)

ในปี พ.ศ. 2539 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยน โดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีได้ปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 0.23 บาทต่อ 1 เยน และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยลดลงจากปีที่ผ่านมาเท่ากับร้อยละ 12.58 ซึ่งการแข็งค่าขึ้นมาของเงินบาทในครั้งนี้เป็นการแข็งค่าขึ้นในรอบ 7 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินในประเทศญี่ปุ่นที่มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ที่ส่งผลกระทบมายังปีนี้ จึงส่งผลทำให้เงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนแข็งค่าขึ้นมา โดยในช่วงต้นปีจนกระทั่งถึงปลายปี ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากในปีนี้มีภาวะเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นยังไม่ฟื้นตัวมากนักและมีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น ประกอบกับปัญหาหนี้เสียของระบบธนาคารภายในประเทศ จึงทำให้ปัจจัยเหล่านี้เป็นแรงกดดันให้ค่าเงินเยนอ่อนตัวลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ส่งผลให้ในปีนี้มีค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นมา แต่มีบางเดือนที่ค่าเงินบาทได้ปรับตัวอ่อนค่าลงบ้างแต่ก็ไม่มากนัก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2539)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยน โดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีปรับตัวอ่อนค่าลงจากปีที่ผ่านมา มาอยู่ที่ระดับ 0.26 บาทต่อ 1 เยน และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.99 ซึ่งการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนในระหว่างปีในปีนี้นั้น ในช่วง

4 เดือนแรกค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้น และหลังจากนั้นจนกระทั่งถึงสิ้นปี ค่าเงินกลับอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการที่ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับค่าเงินเยนของประเทศญี่ปุ่น อ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องในปีนี้เป็นเนื่องจากในปีประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่แบบตะกร้าเงินเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบที่มีการจัดการ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในวันที่ 2 กรกฎาคม และผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนในครั้งนี้ได้ทำให้การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนเป็นไปตามอุปสงค์และอุปทานในตลาดเงินตราต่างประเทศ พร้อมกันนั้นก็ยังมีปัญหาอีกหลายประการที่เกิดขึ้นในระหว่างปี ได้แก่ (ดาว, 2544)

1. ปัญหาจากการที่ทางการประกาศระงับการดำเนินกิจการเป็นการชั่วคราวของบริษัทเงินทุนทั้งหมด 58 แห่ง ซึ่งทำให้เกิดความไม่มั่นใจในความแข็งแกร่งของสถาบันการเงิน รวมถึงสถานะเศรษฐกิจไทย จึงทำให้เกิดการลดการถือครองเงินบาทเพื่อลดความเสี่ยง
2. ปัญหาจากการลดอันดับความน่าเชื่อถือตราสารหนี้และเงินฝากสกุลเงินตราต่างประเทศของสถาบันการเงินไทยโดยสถาบันการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ ทำให้การระดมทุนจากต่างประเทศของสถาบันการเงินและบริษัทเอกชนไทยทำได้ยากขึ้นและมีต้นทุนสูงขึ้น
3. การที่นักลงทุนต่างประเทศขาดความมั่นใจในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ทำให้นักลงทุนเทขายเงินบาทและหันไปถือครองเงินสกุลอื่นเพื่อนำไปลงทุนในประเทศที่ให้ผลตอบแทนจากการลงทุนที่สูงกว่า
4. ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทย ทำให้นักลงทุนไม่มั่นใจในเสถียรภาพทางการเมือง จึงมีการชะลอการลงทุนและลดการถือครองเงินบาท
5. ปัญหาจากวิกฤตการณ์ทางการเงินและความผันผวนของเงินสกุลต่างๆ ในภูมิภาค เช่น ค่าเงินรูเบียอินโดนีเซีย เงินวอนเกาหลีใต้ เงินริงกิตมาเลเซีย และเงินเปโซฟิลิปปินส์ ที่อ่อนค่าลง ซึ่งวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียนี้ได้ส่งผลให้นักลงทุนต่างเทขายเงินสกุลอื่น ๆ ในภูมิภาค รวมถึงเงินบาทไทยด้วย เนื่องจากนักลงทุนเห็นว่าภูมิภาคนี้เป็นภูมิภาคที่มีเสถียรภาพที่สั้นคลอน และมีความเสี่ยงในหลาย ๆ ด้าน

6. ปัญหาจากการแข็งค่าขึ้นของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อย่างต่อเนื่อง ตามภาวะเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมหลักอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นเองที่ประสบกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงและปัญหาทางด้านสถาบันการเงินในประเทศ

ในปี พ.ศ. 2541 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยน โดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีในปีนี้มีค่าอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ซึ่งอ่อนค่าลงมาอยู่ที่ระดับ 0.32 บาทต่อ 1 เยน และในปีนี้มีค่าขยายตัวเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 22.56 ซึ่งถือเป็นการขยายตัวที่มากที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนจะมีค่าเฉลี่ยอ่อนค่าลงเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา การเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทในปีนี้น่าจะมีเสถียรภาพและเริ่มปรับตัวในทิศทางดีขึ้นจากต้นปีจนกระทั่งถึงปลายปี ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะ เกาหลีใต้ และอินโดนีเซีย ได้คลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้น ประกอบแรงกดดันที่จะทำให้เงินลดค่าเงินหยวนได้ผ่อนคลายลง เนื่องจากการแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องของเงินเยนในช่วงไตรมาสที่สี่ และการโจมตีค่าเงินฮ่องกงของกองทุนบริหารความเสี่ยง (Hedge Funds) ไม่เป็นผลสำเร็จ สถานการณ์ในภูมิภาคเอเชียที่เริ่มมีการปรับตัวดีขึ้น ก็ส่งผลให้นักลงทุนมีความมั่นใจที่จะลงทุนในภูมิภาคเอเชียมากขึ้นจึงหันมาถือครองเงินในภูมิภาคเอเชีย รวมถึงเงินบาทไทย จึงทำให้ค่าเงินบาทปรับตัวดีขึ้น ประกอบกับในปีนี้ประเทศไทยได้ประกาศใช้นโยบายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของมาเลเซีย ซึ่งกำหนดที่ 3.8 ริงกิตต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้นักลงทุนเกิดความไม่มั่นใจ เนื่องจากขัดกับนโยบายการเปิดเสรีทางการเงิน นักลงทุนต่างชาติจึงกันมาลงทุนในเงินบาทมากขึ้นเพื่อปรับฐานะระยะสั้นของ Portfolio ดังนั้น ในปีนี้ค่าเงินบาทจึงมีเสถียรภาพมากขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยน โดยเฉลี่ยตลอดทั้งปี อ่อนค่าลงจากปีที่ผ่านมาแต่ไม่มากนัก อยู่ที่ระดับ 0.33 บาทต่อ 1 เยน และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 5.44 โดยการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนในช่วง 8 เดือนแรก มีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง เคลื่อนไหวอยู่ในช่วงแคบ ๆ อย่างมีเสถียรภาพ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือไม่ว่าจะเป็นมูดีส์ หรือ เอสแอนด์พี ได้ปรับมุมมอง (Outlook) ของธนาคารพาณิชย์ไทยบางแห่งจากระดับเชิงลบเป็นระดับที่มีเสถียรภาพ นอกจากนี้การที่ภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศในกลุ่มภูมิภาคเอเชียไม่มีเหตุการณ์ผันผวนรุนแรงเกิดขึ้น โดยเฉพาะกรณีของค่าเงินหยวนของจีนและเงินดอลลาร์ฮ่องกงที่ข่าวลือเรื่องการลดค่าเงินได้บรรเทาลงมาก ได้ช่วยให้ความ

เคลื่อนไหวของค่าเงินบาทเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพมากขึ้น แต่ในช่วง 4 เดือนหลังของปี ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนได้อ่อนค่าลงอย่างมาก ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากนักลงทุนยังมีความวิตกกังวลต่อการเพิ่มของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ไทย ประกอบกับปัญหาสถาบันการเงินของไทย เช่น ธนาคารกรุงไทย และบริษัทเงินทุนธนภัทรธนกิจ จึงทำให้เกิดความตื่นตระหนกในตลาดหลักทรัพย์ไทย จนทำให้มีนักลงทุนต่างประเทศเทขายหลักทรัพย์ของไทย ดังนั้นจึงทำให้ค่าเงินบาทในช่วงปลายปีของไทยอ่อนค่าลงมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2542)

ในปี พ.ศ. 2543 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนของประเทศญี่ปุ่น โดยเฉลี่ยตลอดทั้งปี อ่อนค่าลงจากปีที่ผ่านมา อยู่ที่ระดับ 0.37 บาทต่อ 1 เยน และมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.53 โดยแนวโน้มการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนในระหว่างปีมีแนวโน้มอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งถึงสิ้นปี ก็เนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ปัญหาการปรับโครงสร้างภาคการเงินของไทย ปัญหาการเจรจาระหว่างเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ของบริษัท TPI ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของค่าเงินบาท ปัญหาจากการที่ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ไทยปรับตัวลดลง ตลอดจนการอ่อนตัวของค่าเงินสกุลสำคัญในภูมิภาค เป็นต้น ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงเมื่อเทียบกับเงินเยน แต่ในเดือนธันวาคมค่าเงินบาทได้แข็งค่าขึ้นมาเล็กน้อยในช่วงท้ายปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2543)

ในปี พ.ศ. 2544 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยน โดยเฉลี่ยตลอดทั้งปียังทรงตัวอยู่ในระดับเดิมจากปีที่ผ่านมา คือ อยู่ที่ระดับ 0.37 บาทต่อ 1 เยน แต่อัตราการขยายตัวได้ลดลงมาเล็กน้อยคือร้อยละ 1.67 ซึ่งการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนในปีนี้เป็น การเคลื่อนไหวที่ค่อนข้างผันผวนแต่เป็นการผันผวนในช่วงแคบ ๆ โดยในช่วงต้นปีจนกระทั่งถึงเดือนกันยายนค่าเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนค่าลง ซึ่งเป็นการอ่อนค่าลงตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ชะลอตัวลงเล็กน้อย และปรับตัวแข็งค่าขึ้นตั้งแต่เดือนตุลาคมจนถึงปลายปี ซึ่งการปรับตัวแข็งค่าขึ้นมานี้ก็เนื่องจากในช่วงนั้นความมั่นใจในของค่าเงินบาทของนักลงทุนปรับตัวดีขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากภาระหนี้ต่างประเทศที่ลดลง และเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับที่มีความมั่นคง รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินที่ปรับตัวสูงขึ้นในช่วงไตรมาสที่สามด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544)

ในปี พ.ศ. 2545 ค่าเงินบาทเมื่อเปรียบเทียบกับเงินเยน โดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาจากปีที่ผ่านมา มาอยู่ที่ระดับ 0.34 บาทต่อ 1 เยน และขยายตัวลดลงร้อยละ 6.17 แต่การเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทในระหว่างปีของปีนี้มีแนวโน้มอ่อนค่าลงจากต้นปีไปจนถึงปลายปีอย่าง

ต่อเนื่อง มีเฉพาะบางเดือนเท่านั้นที่แข็งค่าขึ้นมาบ้าง โดยในช่วงสองเดือนแรกของปีค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนได้ปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาเล็กน้อย ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความมั่นใจของนักลงทุนที่ดีขึ้นจากปลายปีที่ผ่านมา หลังจากนั้นตั้งแต่เดือนมีนาคมเป็นต้นไปจนกระทั่งถึงปลายปี ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนได้มีแนวโน้มอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นผลมาจากทั้งความกังวลเกี่ยวกับสงครามในตะวันออกกลาง การอ่อนค่าลงของเงินเยน และภาวะตลาดหุ้นของภูมิภาคเอเชียที่ซบเซาลง จึงทำให้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนอ่อนค่าลง แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงเดือนสุดท้ายของปีค่าเงินได้แข็งค่าขึ้นมาเล็กน้อยอันเนื่องมาจากภาพรวมของสภาพเศรษฐกิจของไทยดีขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

ในปี พ.ศ. 2546 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับค่าเงินเยนโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีปรับตัวอ่อนค่าลงจากปีที่ผ่านมา มาอยู่ที่ระดับ 0.36 บาทต่อ 1 เยน และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.27 โดยการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนในปีนั้นในช่วง 8 เดือนแรกมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้น และต่อมาในช่วง 4 เดือนสุดท้ายของปี ค่าเงินได้ปรับตัวอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการแข็งค่าขึ้นของเงินบาทในช่วง 8 เดือนแรกของปีนั้น เป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจไทยที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตามการขยายตัวของการใช้จ่ายภาคเอกชนและการส่งออกของประเทศ จนทำให้มีเงินลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น แต่ก็มีบางเดือนที่ค่าเงินอ่อนค่าลงบ้าง ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากความกังวลเกี่ยวกับสงครามและการแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) ส่วนในช่วง 4 เดือนสุดท้ายค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนได้ปรับตัวอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากปัจจัยด้านลบภายในประเทศ เช่น ปัญหาความไม่สงบของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีได้ปรับตัวอ่อนค่าลงจากปีที่ผ่านมาอยู่ที่ระดับ 0.37 บาทต่อ 1 เยน และมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 3.89 ซึ่งการเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทในช่วงระหว่างปีในปีนี้มีแนวโน้มอ่อนค่าลงจนถึงปลายปี อันเนื่องมาจากปัจจัยด้านลบของประเทศ เช่น การระบาดของโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกจนส่งผลกระทบต่อ การส่งออกของประเทศไทย ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ แต่ก็มีบางเดือนที่ค่าเงินปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาบ้างแต่ก็ไม่มากนัก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2547)

อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ

อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 8) โดยในช่วงปี พ.ศ. 2533-2539 การปรับตัวขึ้นลงและอัตราการขยายตัวค่อนข้างคงที่ (ภาพที่ 4) เนื่องจากมีการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่แบบตะกร้าเงินต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นแบบลอยตัวแบบที่มีการจัดการที่มีการปล่อยค่าเงินให้ เป็นไปตามกลไกของตลาดเงินทำให้อัตราแลกเปลี่ยนมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากและอัตราการขยายตัวค่อนข้างผันผวนไปตามกลไกตลาด

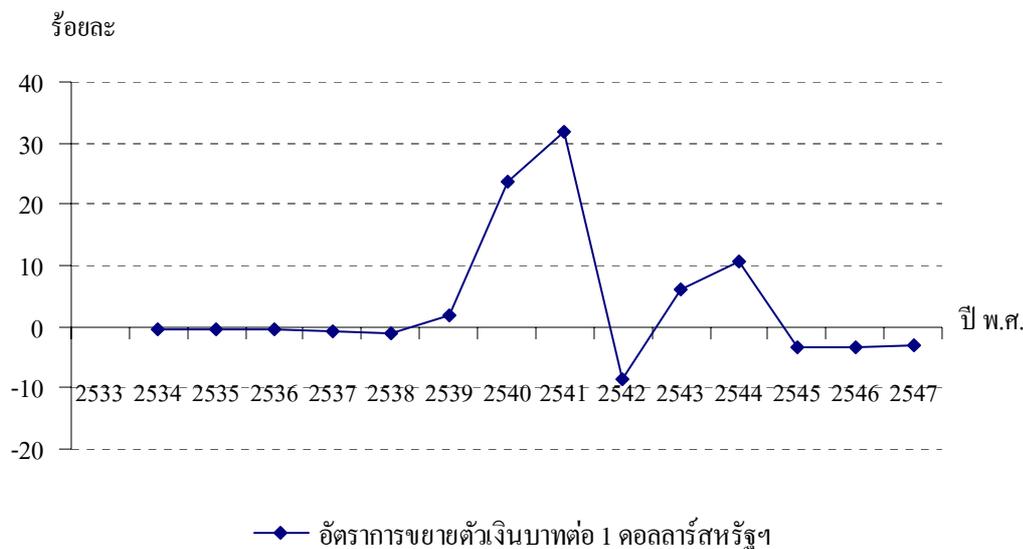
ในปี พ.ศ. 2533 ค่าเงินบาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2532 ซึ่งในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคมค่าเงินบาทได้อ่อนค่าลงในระดับต่ำ 26.05-25.67 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้เนื่องจากเงินดอลลาร์มีค่าแข็งมาก และตั้งแต่เดือนเมษายนเป็นต้นมา ค่าเงินบาทเริ่มฟื้นตัวขึ้นเป็นลำดับจนแข็งค่าสูงที่สุดในรอบ 6 ปี ในวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2533 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 24.93 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นนี้ได้แก่ การที่ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในตลาดเงินตราต่างประเทศอ่อนลงเมื่อเทียบกับเงินดอยช์มาร์ค เงินฟรังก์สวิส เงินปอนด์ และเงินเยนของญี่ปุ่น โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่อ่อนแอของสหรัฐอเมริกา และหลังจากนั้นเงินบาทได้อ่อนตัวลงเล็กน้อยในช่วงปลายปี ทั้งนี้เป็นเพราะเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เริ่มฟื้นตัวขึ้นได้บ้าง เนื่องจากนักลงทุนบางส่วนที่ยังคงมีความเชื่อมั่นในค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ได้หันมาให้ความสนใจถือเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มากขึ้น ด้วยเห็นว่าเป็นเงินที่ปลอดภัยต่อการถือครองในภาวะที่วิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซียมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2533) ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วค่าเงินบาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าเฉลี่ยตลอดทั้งปี คือ 25.57 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งถือว่าแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2532

ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ค่าเงินบาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ค่าเฉลี่ยตลอดทั้งปีแข็งค่าขึ้นจากปี พ.ศ. 2533 ขึ้นเล็กน้อยมาอยู่ที่ระดับ 25.49 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และมีอัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ 0.29 ซึ่งค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วง 2 เดือนแรกของปีได้เคลื่อนไหวในทิศทางที่แข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปลายปีที่ผ่านมา จนมีค่าสูงที่สุดในรอบปีที่ 25.02 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ได้อ่อนค่าลงเป็นอย่างมาก อันเป็นผลมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่อ่อนแอของสหรัฐอเมริกาเอง อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่กลางเดือน

ตารางที่ 8 อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ปี	เงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (บาท)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2533	25.57	-
2534	25.49	-0.29
2535	25.39	-0.40
2536	25.29	-0.37
2537	25.12	-0.67
2538	24.89	-0.93
2539	25.32	1.72
2540	31.32	23.69
2541	41.31	31.89
2542	37.79	-8.51
2543	40.11	6.14
2544	44.43	10.77
2545	42.96	-3.31
2546	41.48	-3.43
2547	40.22	-3.04

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

ภาพที่ 4 อัตรการขยายตัวเงินบาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

กุมภาพันธ์จนถึงสิ้นเดือนมีนาคม เงินบาทก็อ่อนค่าลงเป็นลำดับ ทั้งนี้เพราะค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เริ่มแข็งค่าขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นเองนักลงทุนจึงซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เก็บไว้ด้วยความคาดว่าเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาจะฟื้นตัวขึ้นอีกครั้งภายหลังสงครามอ่าวเปอร์เซียร์ สงบลง เมื่อถึงช่วงกลางปีค่าเงินบาทได้แข็งค่าขึ้นอีกเล็กน้อยก่อนที่จะอ่อนค่าลงอย่างมาก โดยลดลงไปอยู่ที่ระดับ 25.82 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อวันที่ 20 สิงหาคมซึ่งเป็นค่าที่ต่ำที่สุดในรอบปี หลังจากนั้น เงินบาทก็เคลื่อนไหวในทิศทางที่แข็งค่าขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้เพราะเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าอ่อนลง เนื่องจากตลาดเกรงว่าธนาคารกลางสหรัฐอเมริกาอาจจะใช้นโยบายทางการเงินแบบผ่อนคลายด้วยการลดอัตราดอกเบี้ยลงอีก ต่อมาธนาคารกลางสหรัฐอเมริกาได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ย Discount Rate ลง 3 ครั้ง ในช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคมทำให้อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวลดลง นอกจากนี้ การที่เงินมาร์กที่แข็งขึ้นก็มีส่วนกดดันให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลงเช่นกัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2534)

ในปี พ.ศ. 2535 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ได้ปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาอีกมาอยู่ที่ระดับ 25.39 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และขยายตัวลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 0.40 ซึ่งค่าเงินบาทเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ อยู่ที่ 25.19 ในวันที่ 8 มกราคม หลังจากนั้นก็ปรับตัวอ่อนค่าลงเป็นลำดับ ซึ่ง

เคลื่อนไหวอยู่ในช่วงแคบ ๆ ที่ระดับ 25.56 – 25.67 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องจากเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าแข็งขึ้น ซึ่งได้รับปัจจัยสนับสนุนมาจากรายงานเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาที่ออกมาอยู่ในเกณฑ์ดี ต่อมาในเดือนพฤษภาคมค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอีกครั้ง เนื่องจากเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลง โดยถูกกดดันจากปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่อ่อนแอของสหรัฐอเมริกาในช่วงเวลานั้น และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยภายนอก การแข็งค่าขึ้นของเงินมาร์คก็มีส่วนกดดันทำให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลงเช่นกัน ซึ่งผลกระทบของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น ต่างก็ส่งผลกระทบต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลง และส่งผลทำให้เงินบาทแข็งค่าขึ้น ซึ่งต่อมาในช่วงเดือนกรกฎาคม ค่าเงินบาทได้อ่อนค่าลงอีกเล็กน้อยมาอยู่ที่ 25.34 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในวันที่ 24 กรกฎาคม หลังจากนั้นค่าเงินบาทก็แข็งค่าขึ้นในระยะต่อมา เนื่องจากค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าอ่อนลงอีก ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากค่าเงินมาร์คของประเทศเยอรมนีแข็งค่าขึ้น เพราะในช่วงนั้นธนาคารกลางประเทศเยอรมนีได้ออกมาแถลงการณ์ถึงความจำเป็นที่ต้องขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อยับยั้งเงินเฟ้อและชะลอตัวของปริมาณเงินภายในประเทศจนทำให้ไปสนับสนุนค่าเงินมาร์คให้แข็งค่าขึ้น ต่อมาในปลายปีค่าเงินบาทได้อ่อนค่าลงเป็นลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าแข็งขึ้น โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการคาดคะเนว่าธนาคารกลางประเทศเยอรมนีมีแนวโน้มที่จะลดอัตราดอกเบี้ยลงและในขณะเดียวกันตลาดก็เริ่มคาดคะเนว่าอัตราดอกเบี้ยทั่วไปของสหรัฐอเมริกาเองก็มีทิศทางแนวโน้มที่จะสูงขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2535)

ในปี พ.ศ. 2536 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้นมาอีกจากปี พ.ศ. 2535 และอัตราการขยายตัวก็ลดลงมาอีกร้อยละ 0.37 ซึ่งค่าเงินบาทในเดือนมกราคมของปีนี้อยู่ที่ระดับ 25.24 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และมีค่าแข็งขึ้นตามลำดับ เนื่องจากค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ได้อ่อนค่าลงเนื่องจากความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยของสหรัฐอเมริกาที่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของเยอรมนี อีกทั้งสถานการณ์ความวุ่นวายในรัสเซียเริ่มคลี่คลายลง ทำให้เงินมาร์คเยอรมันแข็งค่าขึ้นและส่งผลกระทบต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลง และกระทบต่อเงินบาททำให้แข็งค่าขึ้นต่อจากนั้นในช่วงเดือนกรกฎาคมค่าเงินบาทกลับอ่อนค่าลงในช่วงสั้น ๆ เนื่องจากการแข็งค่าขึ้นของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อันเนื่องมาจากรายงานเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาเป็นที่น่าพอใจ ก่อนที่จะแข็งค่าขึ้นอีกเล็กน้อยในเดือนสิงหาคม และต่อมาก่าเงินบาทก็อ่อนตัวลงมาอีกต่อเนื่องจนกระทั่งถึงปลายปี โดยได้แรงสนับสนุนมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น รายงานอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในไตรมาสที่ 2 อยู่ในระดับสูงซึ่งดีกว่าที่คาดการณ์ไว้ ค่าเงินมาร์คเยอรมนีอ่อนค่าลง และสถานการณ์ตึงเครียดทางการเมืองของรัสเซียอ่อนคลายลง เป็นต้น จนทำให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

แข็งค่าขึ้น จนส่งผลกระทบต่อค่าเงินบาททำให้อ่อนค่าลงจนถึงปลายปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2536)

ในปี พ.ศ. 2537 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ได้ปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาอีกจากปี พ.ศ. 2536 มาอยู่ที่ระดับ 25.12 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และอัตราการขยายตัวก็ลดลงเท่ากับร้อยละ 0.67 โดยในช่วง 7 เดือนแรกค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มปรับตัวลดลงในทุก ๆ เดือน ซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาการขาดดุลการค้าของสหรัฐอเมริกา กับญี่ปุ่น และการเจรจาการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่น ก็มีแนวโน้มจะยืดเยื้อ ความผันผวนในตลาดหลักทรัพย์และตลาดพันธบัตรของสหรัฐอเมริกา ความกังวลเรื่องเงินเฟ้อที่เนื่องมาจากเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มจะเติบโตอย่างรวดเร็ว รวมทั้งในช่วงนี้ ค่าเงินมาร์คเยอรมันก็ได้แข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในเดือนกรกฎาคมค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ก็ได้อ่อนค่าลงมากที่สุดในรอบ 7 เดือนแรกของปีมาอยู่ที่ 24.95 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ เพราะการประชุมอุตสาหกรรมสำคัญ (G7) ไม่ได้แสดงที่ว่าจะร่วมพยุงค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ หลังจากนั้น ค่าเงินบาทก็ผันผวนขึ้นลงบ้างเล็กน้อยในช่วงแคบๆ และในช่วง 2 เดือนสุดท้ายของปี ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงเนื่องจากค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้นจากเดือนตุลาคม เนื่องจากความมั่นใจในเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและเชื่อว่าธนาคารกลางจะสามารถควบคุมเงินเฟ้อได้ รวมทั้งผลจากการที่ธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกามีอัตราดอกเบี้ยมากกว่าที่ตลาดการเงินคาดการณ์ไว้ (รายงานเศรษฐกิจและการเงิน, 2537)

ส่วนในปี พ.ศ. 2538 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ได้แข็งค่าขึ้นมากที่สุดในรอบ 12 ปีที่ผ่านมาซึ่งอยู่ที่ระดับ 24.89 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และอัตราการขยายตัวก็ลดลงมากถึงร้อยละ 0.93 โดยในช่วง 4 เดือนแรกของปี ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ได้แข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากในช่วงนี้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากวิกฤตการณ์การเงินในประเทศเม็กซิโก โดยเฉพาะหลังจากที่สหรัฐอเมริกาประกาศโครงการค้ำประกันเงินกู้เพื่อช่วยเหลือวิกฤตการณ์ในครั้งนี้ ความไม่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองในประเทศแถบยุโรป ส่งผลให้นักลงทุนหันไปถือครองเงินมาร์คเยอรมันในฐานะเงินสกุลปลอดภัย รวมทั้งปัญหาและความยืดเยื้อ การเจรจาการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ส่วนใน 8 เดือนหลังค่าเงินบาทอ่อนค่าลงเล็กน้อย เนื่องจากค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มแข็งค่าขึ้น เพราะนักลงทุนจากยุโรปสนใจเข้ามาลงทุนในตลาดหุ้นและตลาดพันธบัตรในสหรัฐอเมริกาซึ่งให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า และธนาคารกลางของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 3 ประเทศ (G-7) คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเยอรมนี

เข้ามาแทรกแซงตลาดเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้ ระบบธนาคารของประเทศญี่ปุ่นมีปัญหาหนี้สูญและเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัวของสหรัฐอเมริกาเองก็มีส่วนทำให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2538)

ปี พ.ศ. 2539 ค่าเงินบาทเริ่มอ่อนค่าลง หลังจากที่แข็งค่าขึ้นต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ซึ่งในปีนี้อ่อนค่าลงมาอยู่ที่ระดับ 25.32 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.72 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากในปีนี้อ่อนค่าลงมาอยู่ที่ระดับ 25.32 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มแข็งค่าขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ภาวะเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีเสถียรภาพขึ้นและอัตราการว่างงานลดลง อัตราผลตอบแทนในหลักทรัพย์สกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ สูงกว่าเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นและเงินมาร์กเยอรมันของประเทศเยอรมนี นักลงทุนจึงสนใจลงทุนในหลักทรัพย์สกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ มากขึ้น และกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 7 ประเทศ (G-7) ได้เข้าแทรกแซงตลาดการเงินในบางช่วงเพื่อสนับสนุนค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ให้แข็งค่าขึ้น เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวที่กล่าวมาในข้างต้นจึงทำให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีนี้แข็งค่าขึ้น และส่งผลให้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2539) ประกอบกับในปีนี้ประเทศไทยเองก็ปัญหาภายในประเทศที่สืบเนื่องมานาน เช่น ปัญหาการขาดดุลการค้า ปัญหาการเปิดเสรีทางการเงิน ปัญหาความล้มเหลวในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การขาดความน่าเชื่อถือในระบบสถาบันทางการเงิน ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้ต่างประเทศขาดความเชื่อมั่นในสถานภาพเงินบาท เพราะคาดการณ์ว่าประเทศไทยจะต้องลดค่าเงินบาทอย่างแน่นอนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในประเทศไทยจึงเกิดการเก็งกำไรเพื่อกดดันค่าเงินบาทเป็นระยะในมาเรื่อย ๆ (ทิวาพร, 2540) จึงสนับสนุนให้ค่าเงินบาทในปีนี้อ่อนค่าลงอย่างมาก

ต่อมาปี พ.ศ. 2540 เป็นปีที่ค่าเงินบาทมีความผันผวนมากเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่แบบตะกร้าเงินมาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบที่มีการจัดการ ในวันที่ 2 กรกฎาคม ทำให้ค่าเฉลี่ยของค่าเงินบาทในปีนี้อ่อนค่าลงอย่างมากมาอยู่ที่ 31.32 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และขยายตัวเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 23.69 โดยในช่วงครึ่งปีแรกที่มีการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนระบบเดิมอยู่ นอกจากปัญหาการแข็งค่าขึ้นของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ แล้ว ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ค่าเงินบาทผันผวนและอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องและมากที่สุดจนถึง 26.03 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในเดือนเมษายน คือ ในอดีตเศรษฐกิจไทยที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยไม่ได้แก้ปัญหาด้านโครงสร้างที่มีมานานอย่างจริงจังและไม่มีการดำเนินมาตรการรองรับที่เหมาะสมทำให้เกิดความไม่สมดุลอย่างรุนแรงในระบบ

เศรษฐกิจ มีการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศสูงและการใช้ทรัพยากรการเงินอย่างขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดสูงอย่างต่อเนื่องจากสองปีก่อนหน้า ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินและความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทย จนก่อให้เกิดการเก็งกำไรค่าเงินบาทอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องก่อนที่จะมีการประกาศเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยน (รายงานเศรษฐกิจและการเงิน, 2540) ต่อมาหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนแล้วค่าเงินบาทได้อ่อนค่าลงอย่างมากและต่อเนื่องในทุก ๆ เดือนตั้งแต่เดือนกรกฎาคมจนถึงสิ้นปี ซึ่งอ่อนค่ามากที่สุดในเดือนธันวาคม มาอยู่ที่ระดับ 45.20 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้เนื่องจากค่าเงินบาทเป็นไปตามปัจจัยทางด้านอุปสงค์และอุปทานในตลาดเงินตราซึ่งค่อนข้างผันผวน เช่น (ดาว, 2544)

1. ปัญหาจากที่ทางการประกาศระงับการดำเนินกิจการเป็นการชั่วคราวของบริษัทเงินทุนทั้งหมด 58 แห่ง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในความแข็งแกร่งของสถาบันการเงินไทย จึงทำให้เกิดการลดการถือครองเงินบาทเพื่อลดความเสี่ยง

2. การลดอันดับความน่าเชื่อถือของตราสารหนี้และเงินฝากสกุลเงินตราต่างประเทศของสถาบันการเงินไทยโดยสถาบันการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ ทำให้การระดมทุนจากต่างประเทศของสถาบันการเงินและบริษัทเอกชนไทยทำได้ยากขึ้นและมีต้นทุนสูงขึ้น

3. นักลงทุนจากต่างประเทศขาดความมั่นใจในระบบเศรษฐกิจไทย เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง จึงทำให้นักลงทุนขาดความมั่นใจในการลงทุน จึงต่างพากันเทขายเงินบาทและหันไปถือครองเงินสกุลอื่นเพื่อนำไปลงทุนในประเทศที่ให้ผลตอบแทนจากการลงทุนที่สูงกว่า

4. ปัญหาจากความไม่แน่นอนเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองของไทย เช่น ข่าวลือการยุบสภา การปฏิวัติ เป็นต้น

5. ปัญหาการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินและความผันผวนของเงินสกุลต่างๆ ในภูมิภาค เช่น เงินรูเปียอินโดนีเซีย เงินวอนเกาหลีใต้ เงินริงกิตมาเลเซีย และเงินเปโซฟิลิปปินส์ เป็นต้น ซึ่งการเกิดวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียได้ส่งผลให้นักลงทุนขายเงินสกุลอื่น ๆ ในภูมิภาค รวมถึงเงินบาทของไทยด้วย เนื่องจากนักลงทุนเห็นว่าเป็นภูมิภาคที่เศรษฐกิจไม่มีเสถียรภาพและมีความเสี่ยงในหลาย ๆ ด้าน

6. การแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องตามภาวะเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งขึ้นของสหรัฐอเมริกา เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมหลักอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นซึ่งประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงและปัญหาสถาบันการเงิน

ต่อมาปี พ.ศ. 2541 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ได้อ่อนค่าลงอย่างมากเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2540 มาอยู่ที่ระดับ 41.31 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากถึงร้อยละ 31.89 โดยในช่วงต้นปีค่าเงินบาทค่อนข้างผันผวนซึ่งอ่อนค่าลงอย่างรวดเร็วจาก 45.20 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2540 มาอยู่ที่ 56.06 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในวันที่ 12 มกราคม ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการอ่อนค่าของเงินในภูมิภาค ประกอบกับความต้องการเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อชำระหนี้ต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นมา ค่าเงินบาทเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้น เนื่องจากดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและความเชื่อมั่นต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและการเงินของไทยมีมากขึ้นเป็นลำดับ ส่งผลให้มีการไหลเข้าของเงินทุนต่างชาติ ประกอบกับค่าเงินในภูมิภาค อาทิเช่น รูเปียน อินโดนีเซีย และวอนเกาหลีใต้ ปรับตัวดีขึ้นระหว่างเดือนกุมภาพันธ์และเดือนพฤษภาคม ส่งผลให้ค่าเงินบาทปรับตัวแข็งขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างเห็นได้ชัด โดยเคลื่อนไหวอยู่ในช่วง 38.50-41.04 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงเดือนเมษายนและพฤษภาคม ในช่วงครึ่งหลังของปี ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงเล็กน้อยในทิศทางกับค่าเงินเยน ประกอบกับข่าวการโจมตีค่าเงินดอลลาร์ฮ่องกงและผลต่อเสถียรภาพของค่าเงินหยวน รวมไปถึงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในรัสเซียและประเทศในละตินอเมริกา ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงมาเคลื่อนไหวอยู่ที่ 40.36-43.67 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม อย่างไรก็ตาม ค่าเงินบาทได้ปรับตัวแข็งค่าขึ้นและกลับมามีเสถียรภาพอีกครั้งตั้งแต่เดือนกันยายน และแข็งค่ามากที่สุดในรอบปีเมื่อเดือนธันวาคมมาอยู่ที่ระดับ 36.19 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541)

ในปี พ.ศ. 2542 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ มีเสถียรภาพมากขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้านี้ โดยค่าเงินบาทเฉลี่ยรายเดือนตลอดทั้งปีเคลื่อนไหวอยู่ที่ระหว่าง 36.59-39.88 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และมีค่าเฉลี่ยตลอดทั้งปีเท่ากับ 37.79 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งแข็งค่าขึ้นจากปี พ.ศ. 2541 และมีการขยายตัวลดลงจากปี พ.ศ. 2541 ร้อยละ 8.51 โดยในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ค่าเงินบาทได้ปรับตัวอ่อนค่าลงเล็กน้อย ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากการคาดการณ์ของตลาดเกี่ยวกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loans: NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาด

ใหญ่จะเพิ่มเป็นร้อยละ 48 ในสิ้นปี และธนาคารพาณิชย์อาจถูกบังคับให้เพิ่มทุนโดยทางการอีกครั้ง รวมทั้งปัจจัยที่มาจากภายนอก เช่น วิกฤตการณ์การเงินในบราซิล ความกังวลที่เงินอาจลดค่าเงินหยวน เป็นต้น ต่อมาในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน ค่าเงินบาทได้แข็งค่าขึ้นมาอีกเล็กน้อย เนื่องจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ ได้ปรับมุมมองของธนาคารพาณิชย์ไทยบางแห่ง และประกาศเพิ่มแนวโน้มความน่าเชื่อถือของไทยจากระดับเชิงลบ (Negative) มาอยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ (Stable) ส่งผลให้มีเงินทุนระยะสั้นไหลเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์มากขึ้น จากนั้นค่าเงินบาทก็อ่อนค่าลงอีกครั้งจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น ปัญหาจากสถาบันการเงินบางแห่งจนทำให้นักลงทุนต่างประเทศต่างขายหลักทรัพย์และแปลงเป็นดอลลาร์สหรัฐฯ ปัญหาจากความกังวลที่เงินอาจลดค่าเงินหยวน และการที่สหรัฐอเมริกายังคงจะดำเนินนโยบายดอลลาร์แข็งต่อไป เป็นต้น ถึงอย่างไรก็ตาม ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี ค่าเงินก็กลับแข็งค่าขึ้น และมีเสถียรภาพอีกครั้ง เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีหนังสือเวียนไปยังสถาบันการเงินต่าง ๆ ให้ยึดเกณฑ์ที่เข้มงวดในการปล่อยสภาพคล่องเงินบาทให้กับผู้ที่ไม่มียุติฐานอยู่ในประเทศ (Non-Resident) ที่ไม่มีธุรกรรมรองรับ ซึ่งทำให้สภาพคล่องเงินบาทในตลาด offshore ถูกจำกัดมากขึ้น ประกอบกับสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ ได้กล่าวถึงภาคการเงินของไทยว่า สถาบันทางการเงินทั้งระบบของไทยเริ่มมีความมั่นคง นอกจากนี้ความวุ่นวายทางการเมืองของอินโดนีเซียเริ่มลดลงหลังจากที่ได้รัฐบาลใหม่ จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อค่าเงินบาทและค่าเงินอื่น ๆ ในภูมิภาค (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2542)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ได้อ่อนค่าลงอย่างมากจากปี พ.ศ. 2542 มาอยู่ที่ระดับ 40.11 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 6.14 โดยค่าเงินบาทได้เริ่มอ่อนค่าลงตั้งแต่ต้นปีจนถึงเดือนพฤศจิกายนอย่างต่อเนื่องและแข็งค่าขึ้นเพียงเล็กน้อยในเดือนธันวาคม ทั้งนี้การอ่อนค่าลงของเงินบาทนั้น มีสาเหตุมาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งปัจจัยภายในประเทศ เช่น ในช่วงกลางปีธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศภาระหนี้ต่างประเทศจากการสำรวจใหม่ทำให้หนี้ต่างประเทศของไทยเพิ่มขึ้นประมาณ 20 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งมีผลต่อความต้องการเงินตราต่างประเทศ โดยเอกชนไทยได้เร่งซื้อดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อชำระหนี้ ปัญหาจากการปรับโครงสร้างภาคการเงินของไทย ความไม่แน่นอนทางการเมือง ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น และการที่ธนาคารพาณิชย์ไทยปรับลดอัตราดอกเบี้ยทั้งเงินฝากและเงินกู้ลงทำให้เอกชนไทยแปลงหนี้ต่างประเทศเป็นหนี้สกุลเงินบาทเพื่อลดต้นทุนเป็นต้น เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายนอก เช่น การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยของสหรัฐอเมริกาอย่างต่อเนื่องถึง 6 ครั้ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ประกอบกับการอ่อนค่าของเงินสกุลในภูมิภาค โดยเฉพาะรูเปียอินโดนีเซีย

และไปโซฟิลิปปินส์ เป็นต้น ส่วนในช่วงเดือนธันวาคมที่ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นมาเล็กน้อยนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจาก เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาได้ชะลอตัวลง จึงส่งผลกระทบต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยที่มาจากมาตรการแข็งค่าขึ้นของเงินบาท เช่น ความต้องการซื้อดอลลาร์สหรัฐฯ ของภาคเอกชนในประเทศเพื่อชำระหนี้ และการรอผลเลือกตั้งรัฐบาลใหม่ที่จะมีขึ้นในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 ดังนั้น จึงทำให้ในช่วงเดือนธันวาคมนี้ เงินบาทจึงแข็งค่าขึ้นไม่มากนัก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2543)

ปี พ.ศ. 2544 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลงมาจากปีที่ผ่านมา มาอยู่ที่ 44.43 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และมีการขยายตัวจากปีก่อนมากถึงร้อยละ 10.77 เนื่องจากค่าเงินบาทในปีนี้เคลื่อนไหวตามเงินเยนเป็นหลัก โดยในช่วงครึ่งปีแรกคือตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนกรกฎาคมค่าเงินบาทได้อ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดเงินอยู่ในระดับต่ำและเศรษฐกิจมีแนวโน้มชะลอตัว รวมทั้งความไม่ชัดเจนของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นส่งผลให้เงินเยนต่อดอลลาร์สหรัฐฯ อ่อนค่าลง ทำให้ค่าเงินบาทและค่าเงินในภูมิภาคอ่อนค่าลง และในช่วงครึ่งปีหลัง ค่าเงินบาทได้ปรับตัวแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทั้งนี้ เป็นผลมาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศซึ่งปัจจัยภายในประเทศ ได้แก่ ภาระหนี้ต่างประเทศที่ลดลงและเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับที่มั่นคงทำให้ความมั่นใจต่อค่าเงินบาทปรับตัวดีขึ้นเป็นลำดับ รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินที่ปรับตัวสูงขึ้นในช่วงไตรมาสที่สาม ส่วนปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อค่าเงินบาทได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งผลให้มีแรงกดดันต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้ค่าเงินเยนเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ปรับตัวแข็งค่าขึ้น ทำให้ค่าเงินบาทและค่าเงินในภูมิภาคปรับตัวแข็งค่าขึ้นตามมาด้วยเช่นกัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544)

ในปี พ.ศ. 2545 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ได้แข็งค่าขึ้นจากปี พ.ศ. 2544 มาอยู่ที่ 42.96 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และขยายตัวลดลงมากถึงร้อยละ 3.31 ซึ่งการแข็งค่าขึ้นของเงินบาทในช่วงครึ่งแรกของปีเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกเป็นสำคัญ กล่าวคือ ค่าเงินบาทปรับค่าแข็งค่าขึ้นตามค่าเงินเยนเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนปัจจัยภายในที่สนับสนุนค่าเงินบาทให้แข็งค่าขึ้น ได้แก่ ทิศทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของไทย และอุปสงค์ภายในประเทศฟื้นตัวอย่างชัดเจน ทำให้มีเงินลงทุนจากต่างประเทศไหลเข้ามา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ สำหรับในช่วงครึ่งปีหลัง คือ ตั้งแต่เดือนสิงหาคมจนถึงสิ้นปี ค่าเงินบาทได้มีแนวโน้มอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอก ทั้งความกังวลเกี่ยวกับสงครามในตะวันออกกลาง การอ่อนค่าลงของ

เงินเยน และภาวะตลาดหุ้นของเอเชียที่เริ่มซบเซาลง รวมทั้งปัจจัยภายในจากการเร่งซื้อดอลลาร์สหรัฐฯของนักลงทุนต่างชาติเพื่อป้องกันความเสี่ยง และเพื่อการชำระหนี้ต่างประเทศของภาครัฐบาลที่มีอย่างต่อเนื่องในครึ่งปีหลังจึงทำให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องจนถึงสิ้นปี อย่างไรก็ตาม ในช่วงสองเดือนสุดท้ายของปี ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้นและมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นจากความไม่มั่นใจในเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ประกอบกับภาพรวมเศรษฐกิจของไทยดีขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

ต่อมาปี พ.ศ. 2546 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ได้ปรับตัวแข็งค่าขึ้นมาจากปี พ.ศ. 2545 มาอยู่ที่ระดับ 41.48 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และขยายตัวลดลงร้อยละ 3.43 โดยในปีนี้ค่าเงินบาทได้แข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปีจนกระทั่งถึงปลายปี ซึ่งการแข็งค่าขึ้นของเงินบาทนั้นมีปัจจัยสนับสนุนทั้งภายในและภายนอก และปัจจัยภายในที่มีส่วนสนับสนุนค่าเงินบาทนั้น ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจไทยที่ดีต่อเนื่องตามการขยายตัวของภาคเอกชนและการส่งออกสินค้า ทำให้มีเงินลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จนทำให้มีการปรับตัวสูงขึ้นของดัชนีตลาดหลักทรัพย์ไทย อีกทั้งมีการปรับอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศไทยจากสถาบันจัดอันดับในต่างประเทศ ส่วนปัจจัยภายนอกประเทศที่เข้ามามีส่วนสนับสนุนค่าเงินบาทนั้น ได้แก่ ความเชื่อมั่นต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ลดลงจากความไม่แน่นอนเกี่ยวกับสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก ขณะที่เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาเองก็ยังมีได้ฟื้นตัวอย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ดี ในช่วงระหว่างปีค่าเงินบาทก็มีการอ่อนค่าลงบ้างในช่วงสั้นๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยภายนอกเป็นหลัก ที่สำคัญคือ ความกังวลเกี่ยวกับสงครามและการแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันอย่างรุนแรง (SARS) และการปรับตัวตามค่าเงินในภูมิภาคโดยเฉพาะค่าเงินเยน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2546)

ในปี พ.ศ. 2547 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ มีการปรับตัวแข็งค่าขึ้นอีกจากปี พ.ศ. 2546 มาอยู่ที่ระดับ 40.22 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และขยายตัวลดลงอีกร้อยละ 3.04 โดยในช่วงต้นปีจนถึงเดือนสิงหาคมค่าเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนค่าลงบ้างเล็กน้อย เนื่องจากในปีนี้มีผลกระทบของโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกที่ส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออก อีกทั้งยังมีปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งยังมีปัญหาเรื่องราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมันมีความต้องการซื้อดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นเพื่อนำมาซื้อน้ำมันจากต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยจากภายนอกประเทศที่มีส่วนสนับสนุนการอ่อนค่าลงของเงินบาท ซึ่งได้แก่ การปรับตัวแข็งค่าขึ้นของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นบางช่วง อาทิเช่น ภายหลังจากประกาศตัวเลขทางเศรษฐกิจ

ของสหรัฐอเมริกาที่ดีเกินกว่าที่ตลาดคาดการณ์ไว้ และมีการคาดการณ์ว่าธนาคารกลาง
 สหรัฐอเมริกาจะปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย ต่อมาค่าเงินบาทก็ค่อยๆ แข็งค่าขึ้นตั้งแต่เดือนกันยายน
 จนกระทั่งถึงสิ้นปี ทั้งนี้เนื่องมาจาก ความเชื่อมั่นต่อค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ลดลงจากการที่นัก
 ลงทุนยังกังวลเกี่ยวกับปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลงบประมาณของสหรัฐอเมริกา ข่า
 การปรับค่าเงินหยวนของจีน การเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยของนักลงทุนต่างชาติ และ
 การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยในเดือนสิงหาคม ตุลาคม และเดือน
 ธันวาคม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2547)

ราคาเปรียบเทียบ

ราคาเปรียบเทียบระหว่างสินค้านำเข้าและสินค้าภายในประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนใน
 การกำหนดความต้องการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เนื่องจากเมื่อพบว่าราคาสินค้านำเข้าจาก
 ต่างประเทศถูกกว่าราคาสินค้าภายในประเทศ ผู้ประกอบการก็อาจมีความต้องการซื้อจากต่างประเทศ
 แทนหากสินค้านั้นสามารถทดแทนกันได้ หรือในทางกลับกันหากสินค้าภายในประเทศมีราคาถูก
 กว่าผู้ประกอบการก็อาจมีความต้องการซื้อสินค้าจากภายในประเทศแทน และเมื่อพิจารณาถึง
 สถานการณ์ทางด้านราคา สถานการณ์ทางด้านราคาภายในประเทศและราคานำเข้าจากต่างประเทศ
 ก็จะแตกต่างกันไปตามปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ

ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งกำหนดให้ราคาเปรียบเทียบระหว่างราคาสินค้านำเข้าจาก
 ต่างประเทศกับราคาสินค้าภายในประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดการนำเข้าสินค้า
 ของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ทางด้านราคาทั้งราคาสินค้านำเข้าจาก
 ต่างประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ซึ่งในที่นี้แทนด้วยดัชนีราคา
 ส่งออกสินค้าทุนของประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา กับราคาสินค้าภายในประเทศ ซึ่ง
 แทนด้วยดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 ไว้ดังนี้

ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณาแนวโน้มของดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศญี่ปุ่นในตารางที่ 9 จะพบว่าแนวโน้มของดัชนีราคามีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 และอัตราการขยายตัว (ภาพที่ 5) ก่อนข้างจะผันผวน โดยที่ในปี พ.ศ. 2534-2538 ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มลดลง และอัตราการขยายตัวของดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนมีการขยายตัวลดลงในทุก ๆ ปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2536 ที่มีการขยายตัวลดลงอย่างมาก ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากในปี นี้ภาวะเศรษฐกิจโลกซบเซาหนัก อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมต่างๆ ที่เป็นตลาดส่งออกสินค้าทุนที่สำคัญของประเทศญี่ปุ่นยังคงซบเซา โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นตลาดส่งออกสินค้าทุนอันดับหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น และแม้ว่ากลุ่มประเทศอเมริกาเหนือและสหราชอาณาจักรจะมีการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจแต่ก็เป็นไปอย่างเชื่องช้า อีกทั้งกลุ่มประเทศในยุโรปเศรษฐกิจก็ยังคงตกต่ำอย่างต่อเนื่อง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2536) ดังนั้น จึงทำให้อุปสงค์ต่อสินค้าทุนของประเทศญี่ปุ่นลดลง ส่งผลให้ราคาส่งออกจึงลดลงตามลงมาด้วย

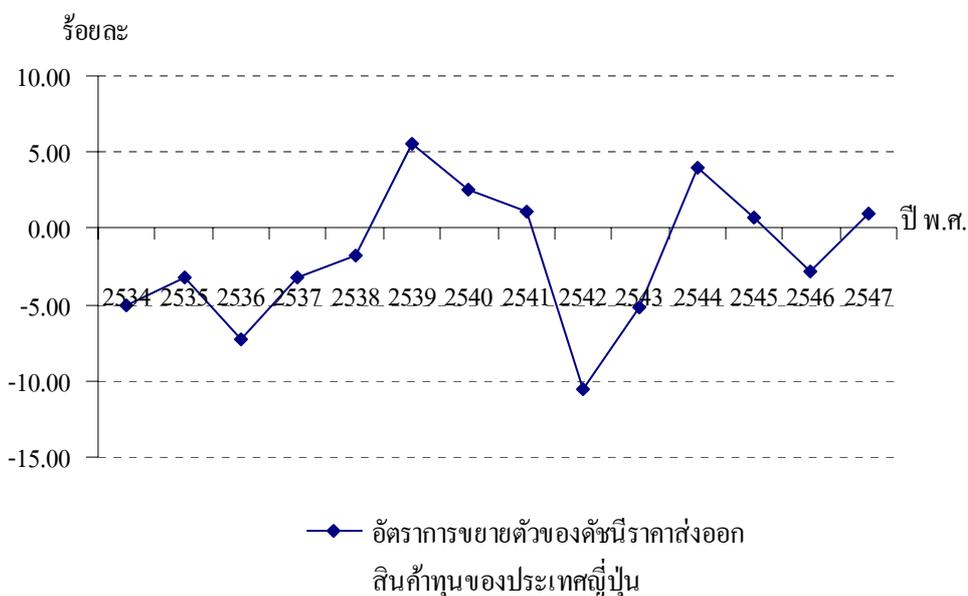
ต่อมาในปี พ.ศ. 2539-2541 ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศญี่ปุ่นได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2538 ซึ่งมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปีแต่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลง โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2539 ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 5.60 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจโลกโดยรวมในปีนี้มีมีการขยายตัวดีขึ้นมากจากปี พ.ศ. 2538 โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นตลาดส่งออกสินค้าทุนที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น เช่น ประเทศจีน และประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย อีกทั้งประกอบกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาในปีนี้มีมีการขยายตัวดีขึ้นมากจากปีที่ผ่านมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2539) ดังนั้น จึงส่งผลทำให้อุปสงค์ต่อการนำเข้าสินค้าทุนจากประเทศญี่ปุ่นในปีดังกล่าวเพิ่มขึ้นมาก ระดับราคาสินค้าทุนส่งออกของประเทศญี่ปุ่นจึงเพิ่มขึ้นมาก หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2540-2541 ถึงแม้ดัชนีราคาส่งออกของประเทศญี่ปุ่นจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นแต่ก็เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในช่วงนี้ประเทศในแถบทวีปเอเชียกำลังประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน จึงทำให้อุปสงค์ต่อสินค้าทุนส่งออกไม่มากนัก ระดับราคาส่งออกสินค้าทุนจึงเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลง

ต่อมาในปี พ.ศ.2542-2543 ระดับดัชนีราคาส่งออกของประเทศญี่ปุ่นมีการขยายตัวลดลง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2542 ที่มีการขยายตัวลดลงมากถึงร้อยละ 10.54 ซึ่งเป็นผลกระทบที่รุนแรงจาก

ตารางที่ 9 ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ปี	ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุน ของประเทศญี่ปุ่น	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2533	132.96	-
2534	126.28	-5.02
2535	122.18	-3.25
2536	113.31	-7.26
2537	109.70	-3.18
2538	107.73	-1.80
2539	113.77	5.60
2540	116.62	2.51
2541	117.91	1.10
2542	105.48	-10.54
2543	100.00	-5.19
2544	103.95	3.94
2545	104.74	0.76
2546	101.82	-2.79
2547	102.82	0.99

ที่มา: Bank of Japan (2005)

ภาพที่ 5 อัตราการขยายตัวของดัชนีการส่งออกสินค้านำเข้าของประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ที่มา: Bank of Japan (2005)

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชียที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก ทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาชะลอตัวลง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2542) จนทำให้อุปสงค์ต่อสินค้านำเข้าจากตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศญี่ปุ่นลดลงอย่างมาก ราคาจึงลดลงตามมา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2544-2547 ดัชนีราคาส่งออกของประเทศญี่ปุ่นมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นแต่ไม่มากนัก โดยมีการขยายตัวมากที่สุดในปี พ.ศ. 2544 คือ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.94 จากนั้นในปีถัดมาจนถึงปี พ.ศ. 2547 แนวโน้มของการขยายตัวของดัชนีราคาส่งออกสินค้านำเข้าของประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มขยายตัวชะลอตัวลง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2546 ที่มีการขยายตัวลดลงถึงร้อยละ 2.79 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เป็นผลอันเนื่องมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นตลาดส่งออกสินค้านำเข้าที่สำคัญของประเทศญี่ปุ่นมีกำลังการผลิตส่วนเกินอยู่มาก ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียชะลอตัวในช่วงต้นปี เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ อาทิเช่น ความไม่แน่นอนจากภาวะสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรักและผลกระทบจากการระบาดของโรคทางเดินหายใจ

เฉียบพลันรุนแรง (SARS) เป็นต้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2546) จึงทำให้ในปีนี้อุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนจากประเทศญี่ปุ่นชะลอตัวลง ดัชนีราคาส่งออกจึงลดลงตามกลไกทางด้านราคา

ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อพิจารณาดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 จะพบว่าแนวโน้มความเคลื่อนไหวของดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มลดลง (ตารางที่ 10) โดยเริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา และเมื่อพิจารณาภาพที่ 6 จะพบว่าอัตราการขยายตัวของดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนค่อนข้างผันผวน

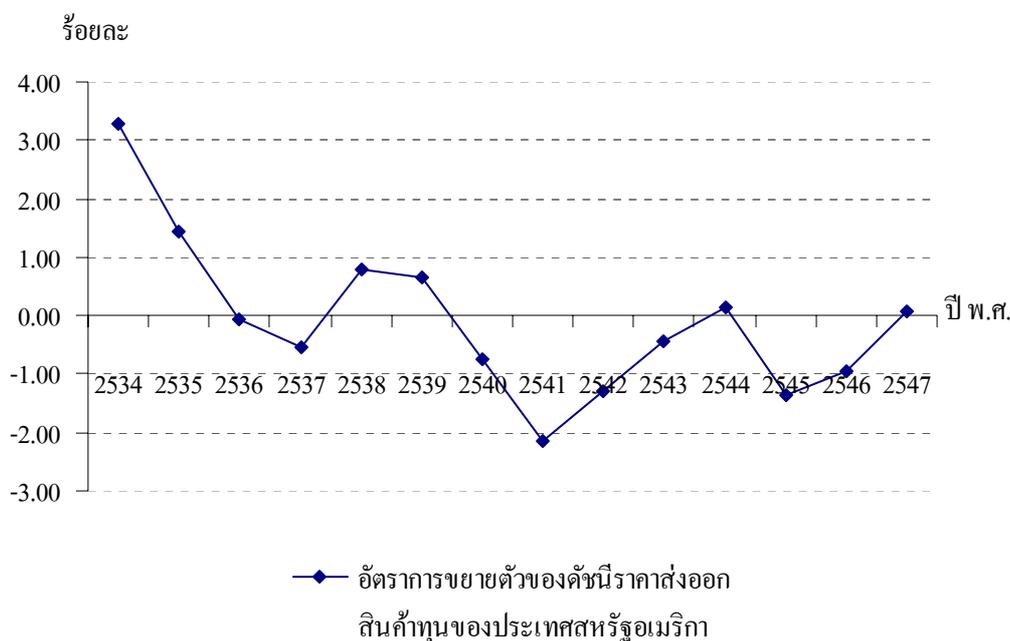
โดยในช่วงปี พ.ศ. 2533-2535 ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและอัตราการขยายตัวมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2534 ที่มีการขยายตัวถึงร้อยละ 3.30 ซึ่งแม้ว่าประเทศแคนาดาที่เป็นประเทศที่นำเข้าสินค้าทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาอันดับที่หนึ่งมีการหดตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้อุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนลดลงก็ตาม แต่ประเทศคู่ค้าที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเยอรมนี ประเทศในแถบทวีปแอฟริกา และประเทศในแถบละตินอเมริกา มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ดี จึงทำให้ในปีนี้อุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกายังคงมีมาก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2534) ดัชนีราคาสินค้าทุนส่งออกของประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีการขยายตัวถึงร้อยละ 3.30 แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2536-2537 อัตราการขยายตัวของดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศสหรัฐอเมริกามีการขยายตัวที่ลดลง คือ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2537 ที่มีการขยายตัวลดลงมากกว่าปี พ.ศ. 2536 คือ ขยายตัวลดลงร้อยละ 0.53 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เป็นผลอันเนื่องมาจากเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอุตสาหกรรม เช่น ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มประเทศในแถบยุโรปที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกายังคงซบเซาอย่างต่อเนื่องมาจากปี พ.ศ. 2535 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537) จึงทำให้ในปีนี้อุปสงค์ต่อสินค้าทุนจากประเทศคู่ค้าลดลง ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศสหรัฐอเมริกาจึงขยายตัวลดลง และในปี พ.ศ. 2538-2539 ดัชนีราคาก็ได้ขยายตัวขึ้นมาอีกเล็กน้อย เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่สำคัญกระเตื้องขึ้นมา

แต่อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2543 อัตราการขยายตัวของดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศสหรัฐอเมริกามีการขยายตัวลดลงในทุก ๆ ปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2541 ที่มีการขยายตัวลดลงมากถึงร้อยละ 2.14 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เป็นผลอันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางการเงินใน

ตารางที่ 10 ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ปี	ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของ ประเทศสหรัฐอเมริกา	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2533	99.11	-
2534	102.38	3.30
2535	103.83	1.42
2536	103.78	-0.05
2537	103.23	-0.53
2538	104.05	0.79
2539	104.74	0.66
2540	103.95	-0.75
2541	101.73	-2.14
2542	100.43	-1.28
2543	100.00	-0.44
2544	100.13	0.14
2545	98.77	-1.36
2546	97.84	-0.94
2547	97.92	0.08

ที่มา: Bureau of Labor Statistics, United States of America (2005)

ภาพที่ 6 อัตราการขยายตัวของดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ที่มา: Bureau of Labor Statistics, United States of America (2005)

แถบภูมิภาคเอเชียซึ่งส่งผลกระทบต่อภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก ทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนาชะลอตัวลง เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลี ประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น ซึ่งต่างก็ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มละตินอเมริกาที่เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งของสหรัฐอเมริกาได้ชะลอตัวลงจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศบราซิล (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541) จึงทำให้อุปสงค์ต่อสินค้าทุนจากประเทศสหรัฐอเมริกาลดลง ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนจึงลดลงตามมาตามกลไกทางด้านราคา และในปี พ.ศ. 2544 การขยายตัวของดัชนีราคาได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นมาเล็กน้อย คือ ขยายตัวร้อยละ 0.14 และขยายลดลงอีกครั้งในปี พ.ศ. 2545-2546 คือ ขยายตัวลดลงร้อยละ 1.36 และ 0.94 อันเนื่องมาจากในช่วงนี้เศรษฐกิจของประเทศในแถบยุโรปที่เป็นตลาดที่สำคัญอีกตลาดหนึ่งของประเทศสหรัฐอเมริกายังคงอ่อนแอ ประกอบกับการผลิตในภาคอุตสาหกรรมก็ยังไม่มีความโน้มของการปรับตัวที่ดีขึ้น นอกจากนี้ เศรษฐกิจของประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียก็ยังคงชะลอตัวมาตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. 2545 อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนของภาวะสงครามระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศอิรักและผลกระทบจากการระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2546) จึงทำให้

อุปสงค์ต่อสินค้าทุนจากตลาดที่สำคัญ ๆ ของประเทศอเมริกาคดลง ทำให้ในปีนี้อุปสงค์ต่อสินค้าทุนของประเทศสหรัฐอเมริกา คดลง แต่ในปี พ.ศ. 2547 ดัชนีราคาส่งออกสินค้าทุนของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นมาเล็กน้อยซึ่งไม่มากนัก คือ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.08

ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศ

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 11 จะพบว่าการเคลื่อนไหวของดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 แต่เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวในภาพที่ 7 จะพบว่า อัตราการขยายตัวนั้นค่อนข้างผันผวน

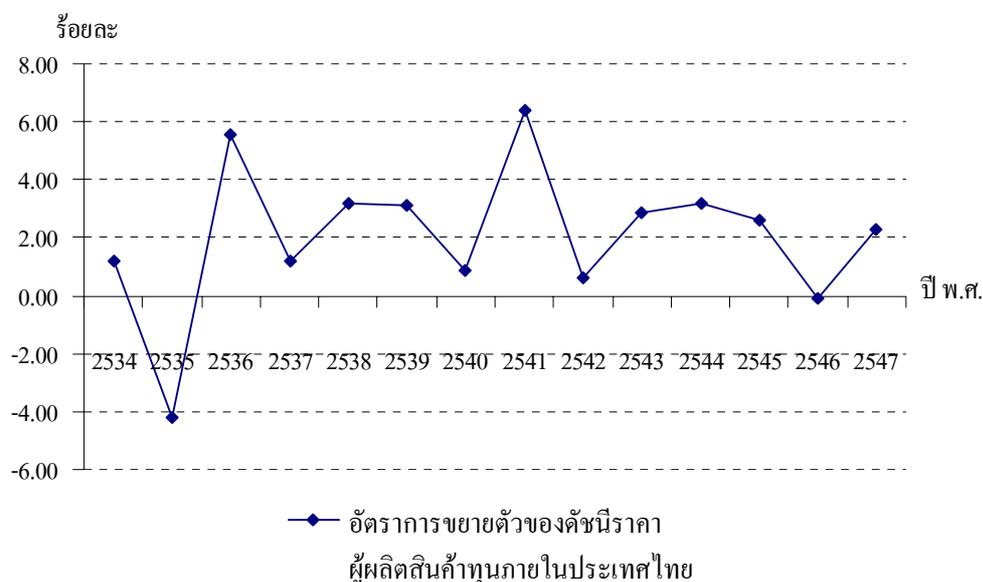
โดยในปี พ.ศ. 2533 -2534 ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น คือ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.55 และ 1.22 ตามลำดับ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากราคาพลังงานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องมาจากปลายปี พ.ศ. 2533 ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับการขยายตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ ดังนั้น จึงผลักดันให้ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2534) แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศกลับมีการขยายตัวลดลง คือ ลดลงมากถึงร้อยละ 4.23 ซึ่งเนื่องมาจากแรงกดดันทางด้านต้นทุนการผลิตที่ชะลอตัวลงจากการที่ราคาน้ำมันและราคาวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศอ่อนตัวลง ประกอบกับอุปสงค์ภายในประเทศชะลอตัวลงด้วย จนทำให้ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศลดลง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2535) จากนั้นในปี พ.ศ. 2536 ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 5.56 อันเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจในปีนี้มีมีการปรับตัวดีขึ้นมากจากปีก่อน โดยมีค่าใช้จ่ายภายในประเทศเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญ โดยเฉพาะการลงทุนของภาคเอกชนและการส่งออกสินค้า ดังนั้น จึงทำให้ความต้องการสินค้าทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ราคาสินค้าทุนภายในประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้นตาม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2536) และในปี พ.ศ. 2537 ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นแต่ชะลอตัวลงจากปี พ.ศ. 2536 คือ ขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.20 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากในปีนี้อุปสงค์ต่อสินค้าทุนซึ่งเป็นต้นทุนการผลิตที่สำคัญได้ลดลง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537)

หลังจากนั้นในปีต่อ ๆ มาดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2541 ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 6.39 ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่

ตารางที่ 11 ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ปี	ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุน ภายในประเทศ	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2533	81.70	-
2534	82.70	1.22
2535	79.20	-4.23
2536	83.60	5.56
2537	84.60	1.20
2538	87.30	3.19
2539	90.00	3.09
2540	90.80	0.89
2541	96.60	6.39
2542	97.20	0.62
2543	100.00	2.88
2544	103.20	3.20
2545	105.90	2.62
2546	105.80	-0.09
2547	108.20	2.27

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

ภาพที่ 7 อัตราการขยายตัวของดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

เนื่องมาจากอัตราแลกเปลี่ยนที่มีการอ่อนค่าลงอย่างมากหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่แบบตะกร้าเงินมาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบที่มีการจัดการ คือ โดยเฉลี่ยแล้วอ่อนค่าลงมาอยู่ที่ระดับ 41.31 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ จากที่เคยอยู่ที่ประมาณ 25 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ จึงส่งผลให้ต้นทุนในการนำเข้าน้ำมันดิบและวัตถุดิบจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นมาก ส่งผลกระทบต่อดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศให้ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541) หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2542-2545 ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี แต่ไม่มากนัก ซึ่งการที่ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นนี้ก็เนื่องมาจากการที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังอยู่ในช่วงฟื้นตัว ทำให้ความต้องการสินค้าทุนเพื่อมาใช้เป็นปัจจัยในการผลิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับในช่วงนี้ราคาน้ำมันในตลาดโลกในช่วงนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อีกทั้งทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนั้น จากปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงทำให้ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี แต่ในปี พ.ศ. 2546 การขยายตัวของดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศกลับมีการขยายตัวลดลง คือ ลดลงร้อยละ 0.09 ซึ่งส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นจาก 42.96 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี พ.ศ.2545 มาเป็น 41.48 บาทต่อ 1

ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีพ.ศ. 2546 ส่งผลให้ราคานำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าทุนลดลง ต้นทุนในการผลิตจึงลดลงตาม ประกอบกับภาวะการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นทำให้ผู้ประกอบการตรึงราคาสินค้าไว้เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาด จึงทำให้ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศในปีนี้มี การขยายตัวลดลง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2546) แต่เมื่อพิจารณาแล้วก็ลดลงไม่มากนัก ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ดัชนีราคาสินค้าทุนภายในประเทศกลับมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.27 ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผลจากการที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มขึ้น ทำให้ต้นทุนในการผลิตสินค้าทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้นด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2547) ดัชนีราคาผู้ผลิตสินค้าทุนภายในประเทศจึงเพิ่มขึ้น

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงของประเทศไทย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product: Real GDP) เป็นข้อมูลสำคัญในการวัดและวิเคราะห์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและวางนโยบายทางเศรษฐกิจของภาครัฐและเอกชนของประเทศ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดความต้องการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เนื่องจากเมื่อประเทศมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product: Real GDP) เพิ่มขึ้น นั่นก็หมายถึงอำนาจซื้อของประเทศเพิ่มขึ้น ความต้องการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศก็อาจมีมากขึ้นด้วยเช่นกัน หรือในทางตรงกันข้ามหากประเทศมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product: Real GDP) ลดลง ความต้องการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศก็อาจจะลดลงตามไปด้วยเช่นกัน และเมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 (ตารางที่ 12) จะพบว่า เศรษฐกิจยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังที่จะเห็นได้ว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product: Real GDP) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 แต่เมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวดังภาพที่ 8 จะพบว่า ช่วงก่อนการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product: Real GDP) ค่อนข้างมีการขยายตัวมากกว่าหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ก็อาจเนื่องมาจากผลกระทบจากการชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากวิกฤตการณ์ในครั้งนี้ ซึ่งรายละเอียดของของสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product: Real GDP) ของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 เป็นดังนี้

ตารางที่ 12 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product: Real GDP) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ปี	ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง	อัตราการขยายตัว
	(Real GDP) (ล้านบาท)	(ร้อยละ)
2533	3,408,298	-
2534	3,687,393	8.19
2535	3,994,627	8.33
2536	4,329,641	8.39
2537	4,724,444	9.12
2538	5,151,937	9.05
2539	5,360,105	4.04
2540	5,210,518	-2.79
2541	4,712,822	-9.55
2542	4,709,130	-0.08
2543	4,922,731	4.54
2544	5,049,631	2.58
2545	5,329,421	5.54
2546	5,693,717	6.84
2547	6,079,207	6.77

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

ภาพที่ 8 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product: Real GDP) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

ในปี พ.ศ. 2533 เศรษฐกิจของประเทศไทยยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากปีก่อน แม้ว่าในช่วงครึ่งหลังของปีเศรษฐกิจจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซียก็ตาม โดยอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product: Real GDP) ในปีนี้มีการขยายตัวร้อยละ 17.99 โดยการผลิตนอกภาคเกษตรยังมีการขยายตัวสูง ส่วนการผลิตในภาคเกษตรลดลงเนื่องจากภาวะดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวย การขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับสูงส่วนหนึ่งเป็นเพราะนักลงทุนมีความเชื่อมั่นต่อสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ และอีกส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความยืดหยุ่นมากขึ้นสามารถรับผลกระทบจากความผันผวนและแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ได้ดี

ในปี พ.ศ. 2534 เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการขยายตัวในอัตราร้อยละ 8.19 โดยวัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real Gross Domestic Product: Real GDP) ซึ่งชะลอตัวลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ดี ในปีนี้การส่งออกเป็นแกนนำในการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากการส่งออกในปีนี้มีอัตราการขยายตัวมากที่สุด ทั้งนี้ก็เนื่องจากการส่งออกเพิ่มขึ้นในทุกหมวดสินค้าทั้งสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าอุตสาหกรรมและ

ราคาสินค้าออกของไทยก็สามารถแข่งขันได้ดีในตลาดต่างประเทศ สำหรับการนำเข้ามีการชะลอตัวลงมากเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เป็นผลมาจากการชะลอตัวตามภาวะเศรษฐกิจและการชะลอการนำเข้าเพื่อระบายสินค้าและวัตถุดิบในสต็อก อีกทั้งยังเพื่อรอผลการปรับปรุงโครงสร้างภายในรถยนต์ ประกอบกับราคาน้ำมันดิบลดลง แต่ทั้งนี้การนำเข้าสินค้าทุนยังเพิ่มขึ้นในเกณฑ์ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการนำเข้าเครื่องจักรไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ อันเป็นผลจากการปรับลดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับการใช้จ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการลงทุนชะลอตัวค่อนข้างมาก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2534)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา คือ อยู่ที่ร้อยละ 8.33 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในภาวะของการปรับตัวต่อเนื่องจากปีก่อน อันเป็นผลมาจากการอ่อนตัวของเศรษฐกิจโลก ความไม่แน่นอนในสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศในช่วงต้นปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2535) แต่การใช้จ่ายในการบริโภคภาครัฐบาลในปีนั้นเท่าันที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก

ในปี พ.ศ. 2536 เศรษฐกิจไทยปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อน โดยที่อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเป็นร้อยละ 8.39 ซึ่งแม้ว่าจะมีปัจจัยหลายประการที่เป็นข้อจำกัดของการขยายตัวในครึ่งปีแรก ซึ่งได้แก่ ภาวะตกต่ำของผลผลิตและราคาในภาคการเกษตร ความล่าช้าของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ และความล่าช้าของการลงทุนขนาดใหญ่ แต่ข้อจำกัดดังกล่าวส่วนใหญ่ปรับตัวดีขึ้นในช่วงหลังของปี จนทำให้มีการขยายตัวเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชน การลงทุน การส่งออกและการนำเข้า โดยเฉพาะการลงทุนและการส่งออกเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญ และในส่วนของการลงทุนนั้น การลงทุนภาคเอกชนมีบทบาทมากที่สุด เนื่องจากในปีนั้นการลงทุนภาคเอกชนฟื้นตัวขึ้นอย่างชัดเจน โดยเป็นผลมาจากต้นทุนการลงทุนต่ำทั้งราคาวัสดุก่อสร้าง ราคาน้ำมัน และราคาสินค้าทุนนำเข้า อีกทั้งสภาพคล่องทางการเงินที่สูงและความเชื่อมั่นของนักธุรกิจที่ดีขึ้น และนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้มีการกระจายการลงทุนไปสู่ภูมิภาคที่มีส่วนช่วยเร่งกิจกรรมการลงทุนของภาคเอกชน ส่วนการส่งออกนั้น การขยายตัวของการส่งออกในปีนั้นส่วนใหญ่มาจากการขยายตัวของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ เพราะในปีนั้นการส่งออกสินค้าเกษตรลดลงมากเนื่องจากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำทั่วโลก (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2536)

ในปี พ.ศ. 2537 เศรษฐกิจไทยปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่สาม โดยอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเป็นร้อยละ 9.12 ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจในปีนี้เกิดขึ้นในเกือบทุกส่วนของระบบ โดยเฉพาะการส่งออกและการลงทุน ซึ่งถึงแม้ว่าการส่งออกในปีนี้มี การขยายตัวเพิ่มขึ้นน้อยกว่าการขยายตัวของปีที่ผ่านมา แต่ก็ถือว่าการส่งออกในปีนี้มี การขยายตัวอย่างมาก ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเศรษฐกิจและการค้าโลกขยายตัวสูงขึ้น โดยเฉพาะประเทศคู่ค้าสำคัญเกือบทั้งหมดที่กำลังอยู่ในภาวะของการเร่งตัวทางเศรษฐกิจ อีกทั้งราคาสินค้าเกษตรในประเทศเพิ่มสูงขึ้นตามภาวะตลาดโลก ประกอบกับสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกด้วย ส่วนการลงทุนในปีนี้ก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากมีแรงกระตุ้นมาจากการลงทุนภาครัฐและนโยบายการกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาค รวมทั้งความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่อเศรษฐกิจไทยอยู่ในเกณฑ์ดี (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537) ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนและภาครัฐบาลก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วย และการนำเข้าก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ในปี พ.ศ. 2538 เศรษฐกิจยังคงขยายตัวชะลอตัวลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย แต่ก็ยังถือว่ามี การขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ที่สูงมาก โดยอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.05 ซึ่งการขยายตัวของเศรษฐกิจในปีนี้มี การขยายตัวในทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการลงทุนและการส่งออกยังเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากในปีนี้ความต้องการลงทุนเพื่อขยายกำลังการผลิต การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และนโยบายการกระจายการลงทุน ไปสู่ภูมิภาคตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ได้กระตุ้นให้การลงทุนมีการขยายตัวในระดับสูง ส่วนการขยายตัวของการส่งออกในปีนั้นเป็นผลมาจากการที่ไทยมีการขยายตลาดไปยังตลาดใหม่ที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง เช่น ประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก รวมทั้งไทยยังมีการปรับปรุงคุณภาพสินค้าส่งออกด้วย ส่วนปัจจัยเสริมที่ช่วยในการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นก็ได้แก่ การค่าใช้จ่ายในการบริโภคทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งในปีนี้มี การขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเช่นเดียวกัน ซึ่งการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นของการลงทุน การส่งออก และการใช้จ่ายในการบริโภคทั้งภาครัฐและเอกชนนั้นส่งผลทำให้มูลค่าการนำเข้าสินค้าขยายตัวเพิ่มขึ้นมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งผลมาจากการนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับการขยายกำลังการผลิตและการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเป็นสำคัญ ประกอบกับในปีนี้ราคาสินค้านำเข้า โดยเฉพาะราคาสินค้าวัตถุดิบได้ปรับตัวสูงขึ้นเป็นพิเศษด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2538)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 การขยายตัวของเศรษฐกิจไทยได้ชะลอตัวลง โดยอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.04 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งการชะลอตัวลงของเศรษฐกิจในปีนี้เป็นผลของการชะลอตัวลงของระบบเศรษฐกิจในทุก ๆ ส่วน โดยเฉพาะในส่วนของการลงทุนและการส่งออก ซึ่งการลงทุนที่ชะลอตัวลงนั้นมาจากการชะลอตัวของการลงทุนภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ หลังจากที่มีการลงทุนค่อนข้างสูงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จึงทำให้มีกำลังการผลิตส่วนเกินและมีอุปทานส่วนเกินของอสังหาริมทรัพย์เหลืออยู่ ส่วนการส่งออกที่ชะลอตัวลงมากเช่นเดียวกันนั้น เป็นผลกระทบมาจากปริมาณการค้าโลกที่ชะลอตัวลงและอุปสงค์ของประเทศคู่ค้าของประเทศไทยขยายตัวในอัตราที่ลดลงเช่นเดียวกัน ประกอบกับสินค้าประมงและปศุสัตว์มีข้อจำกัดด้านอุปทาน เนื่องจากปัญหาสัมพันธภาพกับประเทศเพื่อนบ้านและโรคระบาดในสัตว์ อีกทั้งสินค้าอุตสาหกรรมแข่งขันได้น้อยลงเพราะต้นทุนทางด้านแรงงานของประเทศไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่ง และในส่วนของค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนและภาครัฐบาลก็มีการชะลอตัวลงเช่นเดียวกัน แต่ไม่มากนัก ซึ่งการชะลอตัวลงของค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากรายได้ของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา รวมทั้งผลตอบแทนในตลาดหลักทรัพย์ก็ปรับตัวลดลงเช่นเดียวกัน อีกทั้งยังมีมาตรการระมัดระวังทางการเงินเพื่อชะลอมิให้มีการเร่งใช้จ่าย สำหรับการนำเข้าในปีนี้นั้นพบว่าการชะลอตัวลงมาก ทั้งนี้ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากการชะลอตัวลงของภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศดังที่กล่าวมาข้างต้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2539)

ในปี พ.ศ. 2540 การขยายตัวของเศรษฐกิจไทยลดลงจากปีที่ผ่านมา โดยการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) มีการขยายตัวลดลงร้อยละ 2.79 เท่านั้น ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากในปีประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง จนทำให้เกือบทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัวลง ยกเว้นการส่งออกที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากมีการตอบสนองต่อค่าเงินบาทที่อ่อนค่าลงจากการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่แบบตะกร้าเงินมาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบที่มีการจัดการเป็นอย่างมาก แต่การขยายตัวที่เพิ่มขึ้นมากของการส่งออกในปีนี้ก็มิอาจต้านทานการชะลอตัวลงของระบบเศรษฐกิจส่วนอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะการลงทุนภายในประเทศที่มีการขยายตัวลดลงมากที่สุดในรอบสิบปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากในปีนี้นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศขาดความเชื่อต่อเศรษฐกิจไทย ทำให้ไม่กล้าเสี่ยงลงทุน ประกอบกับมีธุรกิจจำนวนมากต้องปิดกิจการลงและเลิกจ้างงาน จึงทำให้อุปสงค์ในประเทศลดลงตามมาด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2540) อีกทั้งค่าใช้จ่ายในการบริโภคทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาลต่างก็

มีการขยายตัวที่ชะลอตัวลง ส่วนการนำเข้าก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นแต่ก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นมากนักจึงทำให้การขยายตัวของเศรษฐกิจในปีนั้นขยายตัวลดลง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 เศรษฐกิจได้หดตัวลงไปอย่างมากจากปีที่ผ่านมา โดยอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) มีการขยายตัวลดลงจากปีที่ผ่านมา คือลดลงร้อยละ 9.55 ทั้งนี้ก็เป็นผลพวงเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 จนทำให้ระบบเศรษฐกิจในปีนั้นมีการชะลอตัวลงเกือบทุกส่วน โดยเฉพาะการลงทุนที่มีการขยายตัวลดลงอย่างมาก ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะการลงทุนภาคเอกชนลดลงอย่างมาก เพราะความไม่เชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศต่อเศรษฐกิจไทยนั้นยังมีอยู่มาก รวมทั้งการที่บางธุรกิจมีกำลังการผลิตส่วนเกินเหลืออยู่มากจึงยังไม่จำเป็นต้องลงทุนเพิ่ม อีกทั้งอัตราดอกเบี้ยเองก็อยู่ในระดับสูงตลอดช่วงครึ่งแรกของปี ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนในปีนั้นก็มีการขยายตัวลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากในปีนั้นมีการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้กำลังซื้อของประชาชนลดลง รวมทั้งความไม่แน่นอนในภาวะการจ้างงาน ประชาชนจึงเพิ่มความระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น ในด้านของระบบเศรษฐกิจส่วนอื่นที่มีการชะลอตัวลงอีก ก็ได้แก่ การส่งออกและนำเข้าสินค้าและบริการ มูลค่าการส่งออกในปีนั้นมีการชะลอตัวลงจากปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากมีการชะลอตัวลงตามภาวะเศรษฐกิจของโลก อีกทั้งยังมีผลจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในภูมิภาคเอเชียซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทยอีกด้วย จึงทำให้มูลค่าการส่งออกขยายตัวลดลง ส่วนทางด้านการนำเข้า ในปีนั้นการนำเข้าเองก็มีการขยายตัวลดลงมากกว่าทุกปี เนื่องจากมีการหดตัวตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ และส่วนหนึ่งก็มาจากการที่ธุรกิจภายในประเทศเองก็ขาดสภาพคล่องทางการเงินและมีข้อจำกัดด้านเงินทุนด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541) อย่างไรก็ตามแม้ว่าในปีนั้นการนำเข้าจะมีการขยายตัวที่ลดลงมากกว่าทุกปี แต่โดยรวมแล้วอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) ในปีนั้นก็ยังมีการขยายตัวที่ลดลง

ในปี พ.ศ. 2542 เศรษฐกิจไทยก็มีการขยายตัวลดลงเล็กน้อย โดยที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) มีการขยายตัวลดลงร้อยละ 0.08 ส่วนหนึ่งก็เป็นผลอันเนื่องมาจากผลพวงจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ที่ยังส่งผลกระทบต่อมายังปีนี้ โดยการลงทุนในภาคเอกชนในปีนั้นยังคงชะลอตัว และในส่วนของค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาครัฐบาลและการส่งออกสินค้าและบริการนั้นก็ยังมีการขยายตัวชะลอตัวลงจากปีที่ผ่านมา ประกอบกับการนำเข้าที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากมีการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางเพื่อใช้ในการ

ผลิตเพื่อส่งออกและเพื่อบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นจึงทำให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) ในปีนี้ขยายตัวลดลงเล็กน้อย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2542)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 เศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) ในปีนี้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.54 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจในทุก ๆ ส่วน ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชน ภาครัฐบาล การลงทุนภายในประเทศ และการส่งออกสินค้าและบริการ ส่วนการนำเข้านั้นก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าแล้ว จะพบว่าในปีนี้การส่งออกมากกว่าการนำเข้า จึงทำให้โดยรวมแล้วในปีนี้เศรษฐกิจมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญที่มีส่วนทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยในปีนี้มี การขยายตัวเพิ่มขึ้นนั้น ก็ได้แก่ การลงทุนภายในประเทศและการส่งออกสินค้าและบริการที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก การลงทุนภายในประเทศที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นนั้นมาจากการลงทุนภาคเอกชนเป็นหลัก ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากประเทศไทยอยู่ในช่วงเริ่มฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ภาคเอกชนจึงมีความเชื่อมั่นในการลงทุนมากขึ้น ส่วนการส่งออกที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก ประกอบกับราคาสินค้าของไทยในปีนี้อยู่ในระดับต่ำ จึงทำให้ประเทศไทยสามารถส่งออกได้มากขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2543)

ปี พ.ศ. 2544 เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ชะลอตัวลงอีกครั้ง โดยที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเพียงร้อยละ 2.58 ซึ่งถือว่าขยายตัวน้อยกว่าปี พ.ศ. 2543 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการชะลอตัวลงของทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าและบริการ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากอุปสงค์ของประเทศคู่ค้าที่มีการชะลอตัวลงตามภาวะของเศรษฐกิจโลก เช่น ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาที่เป็นตลาดสำคัญของไทย อีกทั้งการลงทุนภายในประเทศก็มีการชะลอตัวลงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลง ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกชะลอการลงทุน เนื่องจากยังมีอัตราการใช้จ่ายการผลิตส่วนเกินและส่งผลให้การลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ชะลอตัวลงด้วย และในส่วนของค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนและภาครัฐบาลก็มีการชะลอตัวลงเช่นเดียวกัน การชะลอตัวลงของค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนนั้นก็เนื่องมาจากผู้บริโภคขาดความมั่นใจในการชะลอตัวลงของภาวะเศรษฐกิจและระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้นนั่นเอง

(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544) จึงทำให้โดยรวมแล้วการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นในปีนี้ได้ชะลอตัวลง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา โดยวัดได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.54 ซึ่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปีนี้มีแรงขับเคลื่อนมาจากการส่งออกสินค้าและบริการเป็นสำคัญ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชน ภาครัฐบาล และการลงทุนภายในประเทศ มีการชะลอตัวลง และในส่วนของ การส่งออกที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นนั้น ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากอุปสงค์ภายนอกประเทศฟื้นตัวจากปีก่อนซึ่งแม้ว่าเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา หรือยุโรป จะไม่ได้ฟื้นตัวชัดเจนในระยะเวลาที่ผ่านมา แต่ผลกระทบของการส่งออกของประเทศไทยก็ไม่ได้มากเหมือนในอดีต เนื่องจากมีการค้าขายกันเองในภูมิภาคเอเชียสูงขึ้น รวมทั้งมีการส่งออกไปตลาดใหม่ ๆ ด้วย ประกอบกับค่าเงินบาทในปีนี้มีค่าอ่อนค่าลงอย่างมากจนทำให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545) และในส่วนของ การนำเข้าก็มีการชะลอตัวลงจากปีที่ผ่านมา ดังนั้น จึงทำให้โดยรวมแล้วการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

ปี พ.ศ. 2546 เศรษฐกิจไทยได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ดังจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง (Real GDP) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 6.84 ซึ่งการขยายตัวของเศรษฐกิจในปีนี้เป็น การขยายตัวในทุกระบบเศรษฐกิจ โดยภาคการลงทุนและภาคการส่งออกเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญ การลงทุนภายในประเทศของปีที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นนั้น ซึ่งแม้ว่าในช่วงต้นปีจะมีความไม่แน่นอนของสถานการณ์สงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก และความกังวลเกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) จนส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของภาคเอกชน ทำให้มีการเลื่อนการลงทุนบางส่วนออกไประยะหนึ่ง แต่เมื่อสถานการณ์เหล่านั้นผ่านพ้นไป ในช่วงหลังของปีความเชื่อมั่นของนักลงทุนก็กลับมาอีกครั้ง ซึ่งกิจกรรมการลงทุนในปีนี้เป็น การขยายตัวสูงของภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนภาคการก่อสร้าง ส่วนภาคการส่งออกนั้นก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจัยที่ทำให้การส่งออกในปีนี้มี การขยายตัวเพิ่มขึ้นนั้น ได้แก่ การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียนและจีน นอกจากนี้ การส่งออกยังได้รับผลดีจากการฟื้นตัวของวัฏจักรอิเล็กทรอนิกส์โลก และการขยายตัวของตลาดยานยนต์โลก ประกอบกับอุปสงค์ต่อสินค้าเกษตรในต่างประเทศก็

เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้การส่งออกสินค้าเกษตรได้รับประโยชน์ทั้งทางด้านปริมาณและราคาอีกด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2546) ซึ่งจากการขยายตัวของทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจนี้ จึงทำให้ในปีนี้มี การขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา แม้ว่าการนำเข้าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วยก็ตาม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 เศรษฐกิจไทยได้ขยายตัวชะลอลงเล็กน้อยแต่ก็ยังถือว่ามีการขยายตัวในเกณฑ์ที่สูง คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (GDP) มีการขยายตัวร้อยละ 6.77 และการขยายตัวของเศรษฐกิจในปีนี้ก็มาจากทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งแต่ละส่วนมีอัตราการขยายตัวขึ้นมาก ยกเว้นค่าใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาไม่มากนัก เนื่องจากความต้องการสินค้าคงทนที่เริ่มอิ่มตัว ประกอบกับความเชื่อมั่นของผู้บริโภคมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ต้นปีอันเนื่องมาจากผลกระทบของปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น สถานการณ์ความไม่สงบของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการระบาดของไข้หวัดนกที่อยู่ในสัตว์ปีก เป็นต้น สำหรับแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของเศรษฐกิจในปีนี้นั้นมาจากการลงทุนและการส่งออกสินค้าและบริการเป็นหลัก ซึ่งการลงทุนนั้นส่วนใหญ่เป็นการลงทุนภาคเอกชน เนื่องจากในปีนี้มี การขยายตัวในภาคอุตสาหกรรม ภาคการก่อสร้าง และภาคบริการเพิ่มมากขึ้น ส่วนในด้านการส่งออกมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา โดยปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การส่งออกขยายตัว ได้แก่ การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา อาเซียน สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งกลุ่มสินค้าที่สำคัญที่การส่งออกสูง ก็ได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูงและสินค้าเกษตร และในส่วนของ การนำเข้าในปีนี้ก็มีการขยายตัวสูงเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นการขยายตัวที่มาจาก การนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบเพื่อนำมาทำการผลิตเพื่อส่งออกและเพื่อตอบสนองอุปสงค์ภายในประเทศที่ขยายตัวสูงขึ้นเป็นสำคัญ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2547) แต่ถึงแม้ว่าการนำเข้าในปีนี้จะขยายตัว แต่ก็มิอาจด้านการขยายตัวของส่วนอื่นๆ ของระบบเศรษฐกิจได้

การลงทุนภายในประเทศของประเทศไทย

การลงทุนภายในประเทศนับเป็นภาคเศรษฐกิจหนึ่งที่ผลักดันให้เศรษฐกิจไทยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. 2533-2539 ทั้งนี้ เนื่องจากการลงทุนภายในประเทศมีส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ประมาณร้อยละ 43 รองลงมาจากภาคการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคที่มีสัดส่วนใน GDP ประมาณร้อยละ 57 (ตารางที่ 13) อย่างไรก็ตาม เมื่อเศรษฐกิจเข้าสู่ภาวะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ปรากฏว่าสัดส่วนการลงทุนภายในประเทศต่อ GDP ได้ปรับตัวมาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 41

ตารางที่ 13 การลงทุนภายในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ปี	GDP (พันล้านบาท)	การลงทุนภายในประเทศ (พันล้านบาท)					สัดส่วนต่อ GDP (ร้อยละ)			สัดส่วนต่อการลงทุนรวม (ร้อยละ)		
		ภาคเอกชน		ภาครัฐบาล		รวม	ภาคเอกชน	ภาครัฐบาล	รวม	ภาคเอกชน	ภาครัฐบาล	
2533	2,116.30	747.70	-	134.00	-	903.00	-	35.33	6.33	42.67	82.80	14.84
2534	2,420.10	862.60	(15.37)	181.00	(35.07)	1,073.90	(18.93)	35.64	7.48	44.37	80.32	16.85
2535	2,730.65	881.50	(2.19)	229.80	(26.96)	1,131.30	(5.35)	32.28	8.41	41.43	77.92	20.31
2536	3,163.91	1,003.20	(13.81)	249.80	(8.70)	1,266.40	(11.94)	31.71	7.90	40.03	79.22	19.73
2537	3,600.49	1,133.60	(13.00)	316.60	(26.74)	1,460.90	(15.36)	31.48	8.79	40.57	77.60	21.67
2538	4,173.01	1,347.90	(18.90)	371.20	(17.25)	1,762.20	(20.62)	32.30	8.90	42.22	76.49	21.06
2539	4,173.01	1,422.30	(5.52)	470.60	(26.78)	1,928.20	(9.42)	34.08	11.28	46.20	73.76	24.41
2540	3,072.89	1,048.50	(-26.28)	550.20	(16.91)	1,593.20	(-17.37)	34.12	17.90	51.85	65.81	34.53
2541	2,749.68	588.90	(-43.83)	446.60	(-18.83)	946.00	(-40.62)	21.42	16.24	34.40	62.25	47.21
2542	2,871.98	353.50	(-39.97)	430.40	(-3.63)	950.60	(0.49)	12.31	14.99	33.10	37.19	45.28
2543	3,008.40	679.10	(92.11)	402.30	(-6.53)	1,124.20	(18.26)	22.57	13.37	37.37	60.41	35.79
2544	3,073.60	784.70	(15.55)	396.60	(-1.42)	1,273.10	(13.24)	25.53	12.90	41.42	61.64	31.15
2545	3,237.56	865.70	(10.32)	377.50	(-4.82)	1,299.60	(2.08)	26.74	11.66	40.14	66.61	29.05
2546	3,460.04	1,037.10	(19.80)	386.80	(2.46)	1,477.50	(13.69)	29.97	11.18	42.70	70.19	26.18
2547	3,671.66	1,253.0	(20.82)	433.80	(12.15)	1,761.90	(19.25)	34.13	11.81	47.99	71.12	24.62

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ อัตราการขยายตัวในรูปร้อยละ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2541-2543 ได้มีการปรับตัวลดลงอย่างมากเหลือประมาณร้อยละ 34 ทั้งนี้ การลงทุนภายในประเทศที่ลดลงเป็นผลมาจากการชะลอของการลงทุนภาคเอกชนเป็นสำคัญ ขณะที่การลงทุนภาครัฐบาลมีบทบาทเพิ่มขึ้น เนื่องจากรัฐบาลจำเป็นต้องใช้นโยบายงบประมาณแบบขาดดุลเพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจในช่วงที่ภาคเอกชนประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน และสำหรับประเทศไทยนั้นการลงทุนภายในประเทศมีความจำเป็นในการนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมในการผลิตสินค้าทุนที่มีเทคโนโลยีสูง ดังนั้นการลงทุนภายในประเทศจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศว่าจะมากหรือน้อย

สำหรับการลงทุนภายในประเทศของประเทศไทยนั้นจะประกอบไปด้วยการลงทุนในภาคเอกชน และการลงทุนในภาครัฐบาล ซึ่งสถานการณ์การลงทุนทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 นั้นเป็นดังนี้

การลงทุนภาคเอกชน

เมื่อพิจารณาการลงทุนภาคเอกชน พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมาจนถึงปี พ.ศ. 2547 ได้มีการชะลอตัวของการลงทุนภาคเอกชน ดังที่พิจารณาได้จากสัดส่วนการลงทุนภาคเอกชนต่อ GDP และสัดส่วนการลงทุนภาคเอกชนต่อการลงทุนรวมภายในประเทศทั้งหมดมีแนวโน้มปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2542 ที่ปรับตัวลดลงต่ำสุดเหลือเพียงร้อยละ 12.13 และ 37.19 ตามลำดับ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากผลพวงทางด้านวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 จนทำให้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนลดลง ประกอบกับกำลังซื้อของประชาชน (Purchasing Power) ก็ลดลงด้วย

เมื่อพิจารณาในช่วงปี พ.ศ. 2533-2539 จะพบว่าทั้งสัดส่วนการลงทุนภาคเอกชนต่อการลงทุนรวมภายในประเทศทั้งหมดมีแนวโน้มปรับตัวลดลง แต่อัตราการขยายตัวในช่วงนี้ก็กลับมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นเนื่องจากมูลค่าการลงทุนเพิ่มขึ้น แต่อัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นนั้นเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลง โดยในปี พ.ศ. 2534 มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2533 ร้อยละ 15.37 ซึ่งชะลอตัวลงบ้างจากที่ขยายตัวเคยสูงติดต่อกันมาหลายปี และขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 2.00 ในปี พ.ศ. 2535 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมหลายประเภทมีการขยายการลงทุนเพิ่มขึ้นมากทำให้มีกำลังการผลิตส่วนเกินเหลืออยู่โดยเฉพาะในอุตสาหกรรม

ปูนซีเมนต์ เหล็กเส้น แผ่นเหล็กนิลลอส ขณะที่มีความต้องการอ่อนตัวลงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ อุปทานอาคารชุดเพื่ออยู่อาศัยและสำนักงาน และอาคารพาณิชย์ยังมีเหลืออยู่ ประกอบกับนักลงทุนในประเทศและต่างประเทศชะลอการลงทุนใหม่ ๆ ออกไป เพื่อรอดูสถานการณ์ทางเมือง การลงทุนส่วนใหญ่ในปีนี้เป็นโครงการลงทุนต่อเนื่องและโครงการลงทุนขนาดใหญ่ที่มีแผนงานแน่นอน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2535)

แต่ในปี พ.ศ. 2536 การลงทุนภาคเอกชนมีการฟื้นตัวต่อเนื่องจากปลายก่อน โดยขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.81 ซึ่งการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นในปีนี้มีมาจากการลงทุนโครงการขนาดกลางและขนาดเล็ก และการฟื้นตัวของภาวะการก่อสร้างในประเทศ โดยเฉพาะการก่อสร้างที่อยู่อาศัย เนื่องจากมีการลดลงของอัตราดอกเบี้ยในประเทศ สภาพคล่องทางการเงินที่สูงขึ้น รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมการลงทุนในโครงการขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยเฉพาะในเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 3¹ แต่สำหรับการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ที่ชะลอตัวลงเล็กน้อย เนื่องจากการลดลงของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ อีกทั้งยังมีกำลังการผลิตส่วนเกินในหลายสาขา เช่น วัสดุก่อสร้างและเครื่องค้ำ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2536)

ส่วนในปี พ.ศ. 2537 แรงกระตุ้นของการลงทุนภาคเอกชนในปีนี้ก็กลับมีแรงกระตุ้นมาจากการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่เป็นส่วนใหญ่ เช่น โครงการสัมปทานจากภาครัฐบาล และโครงการขยายโรงกลั่นน้ำมัน ทำให้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.00 และโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนก็ขยายตัวสูงขึ้นกว่าปีก่อน โดยเฉพาะการลงทุนขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภูมิภาคคึกคักเป็นพิเศษ นอกจากนี้ ยังได้แรงกระตุ้นจากรายได้ที่ปรับตัวดีขึ้น การใช้จ่ายในประเทศที่ขยายตัวสูง การส่งออกที่เพิ่มขึ้นมาก อัตราดอกเบี้ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และความคล่องตัวในการหาแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะจากต่างประเทศ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 การขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนก็ยิ่งมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 18.90 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากปัจจัยสนับสนุนในช่วงปีก่อนๆ ที่ผ่านมา เช่น นโยบายกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาคซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ที่ส่งผลให้กิจการได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มขึ้น

¹ ประกอบด้วยพื้นที่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังและท้องที่จังหวัดทุกจังหวัด ยกเว้น กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม สมุทรสงคราม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา และชลบุรี

และเริ่มมีการลงทุนและทยอยติดตั้งเครื่องจักรตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา อีกทั้งในปีนี่ยังมีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตของสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภทให้สูงขึ้นและมีการทดแทนแรงงานด้วยเครื่องจักรมากขึ้น เช่น ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและกระดาษ รวมทั้งมีการปรับลดภานำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบจึงทำให้มีส่วนเร่งให้อุตสาหกรรมปรับโครงสร้างการผลิต จนทำให้อุตสาหกรรมบางประเภทมีการลงทุนเพื่อขยายการผลิต หลังจากที่ใช้กำลังการผลิตเต็มที่แล้ว เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมี กระดาษ ซีเมนต์ และแผงวงจรไฟฟ้า เป็นต้น (รายงานเศรษฐกิจและการเงิน, 2538) แต่เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนในปี พ.ศ. 2539 จะพบว่าอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คือ เพิ่มขึ้นเพียงแค่ร้อยละ 5.52 ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น การชะลอตัวของวัฏจักรการลงทุนหลังจากที่ได้ขยายตัวสูงติดต่อกันมาหลายปี การชะลอตัวของการใช้จ่ายในประเทศและการส่งออก การมีอุปทานส่วนเกินของที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์อยู่มากและทางด้านความต้องการที่อยู่อาศัยของประชาชนก็อยู่ในภาวะชะลอตัว เช่นเดียวกัน และอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังมีกำลังการผลิตส่วนเกินอยู่มากจากการขยายกำลังการผลิตในช่วงก่อนหน้านี้ เป็นต้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2539)

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2547 อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนค่อนข้างจะผันผวนอย่างมาก โดยในช่วงปี พ.ศ. 2540-2542 มีการขยายตัวลดลงอย่างมาก และขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากในปี พ.ศ. 2543 ต่อมาในปี พ.ศ. 2544-2547 ก็มีการขยายตัวลดลงมาระดับหนึ่งและขยายตัวในระดับที่ค่อนข้างทรงตัวในปีต่อ ๆ มาจนถึงปี พ.ศ. 2547 ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นผลพวงมาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า การที่อัตราการขยายตัวที่ลดลงอย่างมากจนถึงร้อยละ 26.28 ในปี พ.ศ. 2540 นั้น เป็นการลดลงมากในช่วงครึ่งหลังของปี ซึ่งเป็นผลมาจากวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ จนทำให้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศลดลงอย่างมาก อีกทั้งยังมีปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อให้การลงทุนภาคเอกชนลดลง ได้แก่ วัฏจักรการลงทุนอยู่ในช่วงขาลงหลังจากที่มีการลงทุนสูงในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาจึงทำให้มีกำลังการผลิตเหลืออยู่มาก การหดตัวของการใช้จ่ายในประเทศ ดันทุนการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจากการอ่อนตัวของค่าเงินบาท ดอกเบี้ยที่สูงขึ้น และนอกจากนี้ก็ยังมีความวิตกกังวลต่อสภาพคล่องและคุณภาพสินเชื่อในระบบการเงินไทย จนทำให้สถาบันการเงินทั้งในและต่างประเทศจำกัดการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจมากขึ้น เป็นต้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2540) ซึ่งผลจากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ส่งผลกระทบต่อเนื่องมาในปี พ.ศ. 2541-2542 โดยในปี พ.ศ. 2541 มีการขยายตัวลดลงมากที่สุดถึงร้อยละ 43.83 นับเป็นการลดลงมากที่สุดในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งจากการที่ในช่วงที่ผ่านมาการลงทุนของภาคเอกชนได้ลดลงอย่างมากทำให้รัฐบาลตระหนักถึง

ปัญหาที่เกิดขึ้น รัฐบาลจึงเข้ามามีบทบาทในการกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำมาตรการต่างๆ เข้ามาใช้เพื่อสนับสนุนการลงทุนและเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของอุตสาหกรรมในประเทศให้แข่งขันกับต่างประเทศได้ เช่น การปรับลดอัตราอากรขาเข้าสินค้าทุน วัตถุดิบ และอื่นๆ การสนับสนุนด้านเงินทุน การฟื้นฟูธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การปรับโครงสร้างการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ มหาชนกิจ จำกัด (มหาชน), 2544) ซึ่งในที่สุดส่งผลให้การลงทุนของภาคเอกชนฟื้นตัวขึ้นเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2542 มาอยู่ที่ร้อยละ 39.97 และฟื้นตัวขึ้นมากที่สุดในปี พ.ศ. 2543 จนทำให้อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างมากถึงร้อยละ 92.11 และต่อมาในปี พ.ศ. 2544-2547 แม้ว่าการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนจะเพิ่มขึ้น ไม่มากนัก แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าแนวโน้มการลงทุนยังขยายตัวในอัตราที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากมีการลงทุนด้านเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ และด้านก่อสร้างเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งยังมีโครงการได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนและเงินทุนของธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2546 อันเนื่องมาจากการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศจากมาตรการต่างๆ ของทางรัฐบาล

การลงทุนภาครัฐบาล

การลงทุนภาครัฐบาลในงานวิจัยฉบับนี้มีการรวมการลงทุนภาครัฐวิสาหกิจไว้ด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาการลงทุนภาครัฐบาล พบว่า แนวโน้มการลงทุนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 จนถึงปี พ.ศ. 2547 มีแนวโน้มการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังที่พิจารณาได้จากสัดส่วนการลงทุนภาครัฐบาลต่อ GDP และสัดส่วนการลงทุนภาครัฐบาลต่อการลงทุนรวมภายในประเทศทั้งหมดที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นตลอด โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2540-2543 ที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นมากเป็นพิเศษ เนื่องจากในปี พ.ศ. 2540 เศรษฐกิจไทยประสบปัญหาวิกฤตอย่างรุนแรง โดยอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงร้อยละ 0.4 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2540) จึงทำให้ในช่วงนี้รัฐบาลต้องเข้ามาลงทุนในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือและฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจให้เข้าสู่ภาวะปกติ

เมื่อพิจารณาในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2539 จะพบว่าสัดส่วนการลงทุนภาครัฐบาลต่อการลงทุนรวมทั้งหมดปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งอัตราการขยายตัวก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน โดยในปี พ.ศ. 2533-2534 การลงทุนภาครัฐบาลเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นจากทั้งรัฐบาลส่วนกลางและรัฐบาลส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ การลงทุนภาครัฐบาลที่มีการลงทุนเพิ่มขึ้นนั้น ก็เนื่องมาจากรัฐบาลต้องเร่งขยายและพัฒนาด้าน

สาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งทางด้านการเกษตร การคมนาคม การศึกษา และสาธารณสุข และสำหรับโครงการที่มีที่มีเงินลงทุนสูง ได้แก่ การก่อสร้างและปรับปรุงทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด โครงการชลประทาน เป็นต้น และการลงทุนของรัฐวิสาหกิจเอง ในปี พ.ศ. 2533 ก็เป็นการลงทุนด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การไฟฟ้า การประปา การโทรศัพท์ การท่าเรือ เป็นต้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2533) แต่ในปี พ.ศ. 2534 เป็นจะเป็นแค่การลงทุนต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2533 ขณะที่การลงทุนใหม่ ๆ ในปีนี้ยังมีไม่มากนัก ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 นั้น การขยายตัวของการลงทุนภาครัฐบาลขยายตัวเพิ่มขึ้นน้อยกว่าในปี พ.ศ. 2533-2534 คือ ขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 26.96 เนื่องจากการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐบาลบางโครงการล่าช้ากว่ากำหนดเดิม เช่น การปรับปรุงและก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด การพัฒนาท่าอากาศยานภายในประเทศ เป็นต้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2535) และในปี พ.ศ. 2536 การลงทุนภาครัฐบาลมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.70 ทั้งนี้เนื่องจากการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2536 ล่าช้าออกไปประมาณ 6 เดือน ทำให้การเบิกจ่ายเงินในโครงการลงทุนใหม่ต้องเลื่อนออกไปตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2536) ส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2537 การลงทุนภาครัฐบาลขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 26.74 เนื่องจากโครงการลงทุนบางส่วนเป็นการเหลื่อมจ่ายมาจากงบประมาณปี พ.ศ. 2536 ที่มีการอนุมัติล่าช้า รวมทั้งในปีนี้รัฐบาลมีนโยบายที่เน้นลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มขึ้นเพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537) และปี พ.ศ. 2538 การขยายตัวของการลงทุนภาครัฐบาลชะลอตัวลงเล็กน้อย คือ ขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 17.25 เนื่องจากปีที่ผ่านมามีการเร่งเบิกจ่ายเงินงบประมาณเพื่อการลงทุนเป็นจำนวนมากแล้ว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2538) และการลงทุนภาครัฐบาลเพิ่มขึ้นมากในปี พ.ศ. 2539 มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.78 ซึ่งการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากในปีนี้ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนที่เน้นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2539)

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2547 อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐบาลมีแนวโน้มการขยายตัวลดลงในปี พ.ศ. 2541-2545 เนื่องจากในช่วงนี้คือ ประเทศได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 จนทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจในช่วงนั้นชะลอตัวลงอย่างมาก ซึ่งปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นปีที่ประสบกับภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจเป็นปีแรกทำให้การลงทุนภาครัฐบาลขยายตัวไม่มากนัก คือ เพียงร้อยละ 16.91 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2541 อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐบาลยิ่งลดลงไปอีกอย่างมาก คือ ร้อยละ 18.83 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจาก

ในปีนี้มี การปรับลดวงเงินงบประมาณรายจ่ายลง รวมทั้งรัฐบาลเข้มงวดในการเบิกจ่าย นอกจากนี้ โครงการลงทุนตามสัญญาจัดจ้างของรัฐบาลบางแห่งต้องชะลอ โครงการ เพราะผู้ประกอบการประสบปัญหาการขาดเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากสถาบันการเงินเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541) ซึ่งปัญหาหลักขณะเดียวกันนี้ได้ส่งผลกระทบต่อมายังปี พ.ศ. 2542-2545 ทำให้การลงทุนภาครัฐบาลมีการขยายตัวลดลงอย่างมาก คือ ร้อยละ 3.63 6.53 1.42 และ 4.82 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การลงทุนของรัฐบาลในช่วงนี้รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับโครงการ พัฒนาภูมิภาคและสร้างงานในชนบทเพื่อรองรับและบรรเทาผลกระทบด้านลบต่อสังคม เช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม และ โครงการลงทุนเพื่อพัฒนาการศึกษา อีกทั้งยังมีโครงการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม อีกด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อรองรับการเจริญเติบโตที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตหลังจากที่มีการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเสร็จสิ้นไป และต่อมาในปี พ.ศ. 2546 -2547 การลงทุนภาครัฐบาลได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อย คือ ขยายตัวร้อยละ 2.46 ในปี พ.ศ. 2546 และ 12.15 ในปี พ.ศ. 2547 ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงนี้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในปีนี้มี การขยายตัวดีขึ้นถึงร้อยละ 6.7 และ 6.1 ตามลำดับ รัฐบาลจึงมีการลงทุนภาครัฐเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต

อัตราดอกเบี้ยของประเทศคู่ค้า

อัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาในงานวิจัยฉบับนี้ใช้อัตราดอกเบี้ย Discount Rate และ Federal Fund Rate ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาเป็นตัวแทนของอัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ซึ่งอัตราดอกเบี้ยของประเทศคู่ค้าเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งต่อการตัดสินใจนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากเมื่ออัตราดอกเบี้ยของประเทศคู่ค้าเพิ่มขึ้น นั่นก็เสมือนว่าอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบ อาจทำให้ผู้ประกอบการนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศเพื่อมาใช้เป็นปัจจัยในการผลิตและการลงทุนมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่าต้นทุนการนำเข้าลดลงโดยเปรียบเทียบ ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ได้มีการแสดงให้เห็นถึงสภาพทั่วไปของอัตราดอกเบี้ยของแต่ละประเทศที่ทำการศึกษา ซึ่งได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา ที่การปรับเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามภาวะและปัจจัยต่าง ๆ ของประเทศนั้นๆ ดังนี้

อัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 14 และภาพที่ 9 จะพบว่าอัตราดอกเบี้ย Discount Rate ของประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2533 อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยตลอดทั้งปีอยู่ที่ระดับร้อยละ 5.40 โดยความเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยระหว่างปีนั้นประเทศญี่ปุ่นมีการปรับอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น 2 ครั้งในรอบปี โดยการปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลาง (Discount Rate) ในครั้งแรกนั้นมีการปรับในช่วงต้นปีจากอัตราร้อยละ 4.25 เป็นร้อยละ 5.25 ในช่วงเดือนมีนาคม และมีการปรับเพิ่มขึ้นอีกครั้งเป็นอัตราร้อยละ 6 ในเดือนสิงหาคม ซึ่งการดำเนินนโยบายการเงินแบบตึงตัวเพื่อสกัดกั้นแรงกดดันด้านเงินเฟ้อภายในประเทศในปีนี้เป็น การกระทำอันเนื่องมาจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศผู้นำเข้าน้ำมันรายใหญ่ของโลก จึงย่อมทำให้ได้รับผลกระทบเป็นอันมากจากวิกฤตการณ์ในอ่าวเปอร์เซีย นอกจากนี้ การปรับเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวนับได้ว่ามีส่วนช่วยในการพยุงค่าเงินเยนมิให้ตกต่ำมากเกินไป (ธนาคารแห่งประเทศไทย,2533)

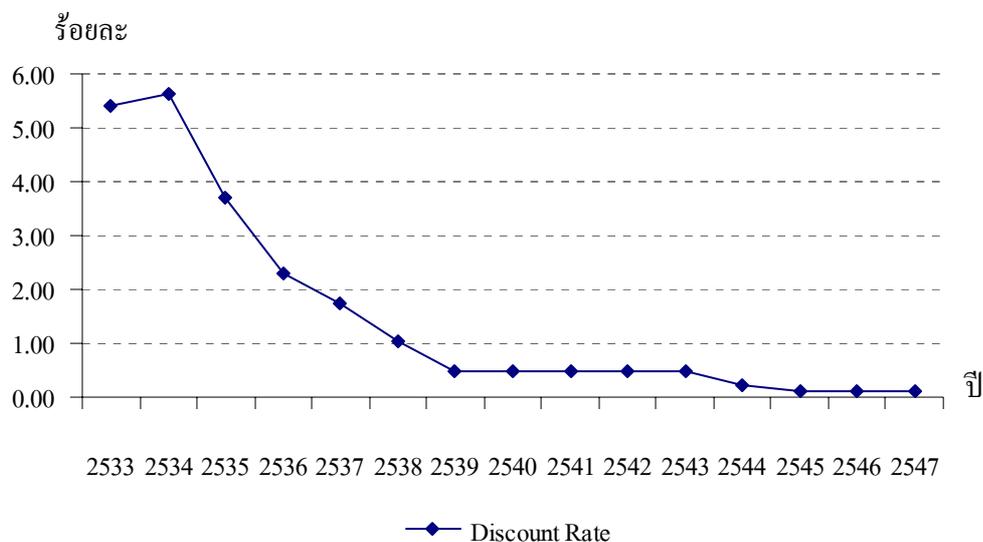
ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยตลอดทั้งปีอยู่ที่ระดับร้อยละ 5.63 และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.25 ซึ่งในปีนี้ประเทศญี่ปุ่นมีการปรับอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลางลง 3 ครั้งในรอบปี หลังจากที่มีการปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวครั้งล่าสุดเมื่อเดือนสิงหาคม ในปี พ.ศ. 2533 โดยครั้งแรกเป็นการปรับลดลงจากอัตราร้อยละ 6.00 เป็นร้อยละ 5.50 ในเดือนกรกฎาคม ต่อมา มีการปรับลดลงมาอีกในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม เป็นอัตราร้อยละ 5.00 และ 4.50 ตามลำดับ ซึ่งการดำเนินนโยบายแบบนี้เป็นการดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เพื่อต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศให้ฟื้นตัวขึ้นจากระดับปัจจุบัน อย่างไรก็ดี ธนาคารกลางประเทศญี่ปุ่นก็ยังคงให้ความสำคัญต่อการควบคุมเงินเฟ้อภายในประเทศอยู่ โดยจะติดตามดูผลกระทบจากการดำเนินนโยบายผ่อนคลายทางการเงินดังกล่าวด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย,2534)

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2535 อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยตลอดทั้งปีของประเทศญี่ปุ่นลดลงมาอยู่ที่ระดับ 3.69 และมีการขยายตัวลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 34.44 โดยความเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยระหว่างปีนั้นธนาคารกลางประเทศญี่ปุ่นได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลาง

ตารางที่ 14 อัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่น (Discount Rate) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ปี	Discount Rate	อัตรการขยายตัว (ร้อยละ)
2533	5.40	-
2534	5.63	4.25
2535	3.69	-34.44
2536	2.31	-37.29
2537	1.75	-24.32
2538	1.02	-41.67
2539	0.50	-51.02
2540	0.50	0.00
2541	0.50	0.00
2542	0.50	0.00
2543	0.50	0.00
2544	0.23	-54.17
2545	0.10	-56.36
2546	0.10	0.00
2547	0.10	0.00

ที่มา: Bank of Japan (2005)

ภาพที่ 9 ความเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยของประเทศญี่ปุ่น(Discount Rate) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ที่มา: Bank of Japan (2005)

(Discount Rate) ลงเป็นจำนวน 2 ครั้งในรอบปี พ.ศ. 2535 โดยครั้งแรกได้ประกาศลดจากระดับอัตราร้อยละ 4.50 เป็นร้อยละ 3.75 ในเดือนเมษายน ทั้งนี้เพราะความผันผวนในตลาดหุ้นโตเกียว ตั้งแต่ต้นปี 2535 หลังจากที่รัฐบาลประเทศญี่ปุ่นพยายามกำจัดการเก็งกำไรในการค้าหุ้นทำให้ตลาดหุ้นซบเซา ประกอบกับการที่เศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นอ่อนแออย่างหนัก จนมีผลกดดันให้ธนาคารกลางจำเป็นต้องลดอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลางลงเพื่อฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจและตลาดหุ้นโตเกียวในขณะนั้น แต่อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจยังคงซบเซามากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจเอกชนได้เรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เนื่องจากธุรกิจชั้นนำต่างๆ มีการคาดคะเนผลการดำเนินงานลดลงและวางแผนที่จะปลดพนักงานหรือลดชั่วโมงการทำงานลง ประกอบกับบรรดาประเทศคู่ค้าสำคัญของประเทศญี่ปุ่น เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประชาคมยุโรป (EC) ได้เร่งให้ประเทศญี่ปุ่นฟื้นฟูประเทศอย่างรวดเร็ว เพราะจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายปัญหาความไม่สมดุลทางการค้าระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประเทศญี่ปุ่นปรับลดอัตราดอกเบี้ยอีกครั้งหนึ่งจากอัตราร้อยละ 3.75 เป็นร้อยละ 3.25 ในเดือนกรกฎาคม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2535)

ธนาคารกลางประเทศญี่ปุ่นได้ประกาศปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงอีกในปี พ.ศ. 2536 ทำให้ อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยตลอดทั้งปีของประเทศญี่ปุ่นลดลงไปอีก มาอยู่ที่ร้อยละ 2.31 ทำให้อัตราการ ขยายตัวลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 37.29 โดยการลดอัตราดอกเบี้ยลงในปีนี้มีผลลดลงเป็นจำนวน 2 ครั้งในรอบปี โดยครั้งแรกได้ประกาศลดจากระดับอัตราร้อยละ 3.25 เป็นร้อยละ 2.50 ในเดือน กุมภาพันธ์ ทั้งนี้เพราะเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นยังคงตกอยู่ในสภาพซบเซาอย่างหนัก เนื่องจาก เมื่อเปิดศักราชในปี พ.ศ. 2536 การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนชะลอตัวอย่าง เห็นได้ชัด จนมีผลทำให้ธนาคารกลางต้องตัดสินใจปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงเพื่อกระตุ้นให้ ประชาชนสามารถจับจ่ายใช้สอยได้มากขึ้น อีกทั้งเป็นการรองรับมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจของ รัฐบาลซึ่งมีการประกาศใช้ในเดือนเมษายน โดยรัฐบาลประเทศญี่ปุ่นมีการเตรียมใช้จ่ายเงินเพื่อ สร้างงานคิดเป็นมูลค่า 13.7 ล้านล้านเยน เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นต้องการให้เศรษฐกิจที่กำลังตกต่ำ ฟื้นตัวขึ้นโดยเร็ว แต่อย่างไรก็ตามในช่วงไตรมาสที่ 2 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ญี่ปุ่นได้หดตัวลงอีกร้อยละ 0.5 อีกทั้งการประชุมสุดยอดประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ 7 ชาติ (G-7) ได้แสดงท่าทีกดดันให้ประเทศญี่ปุ่นแก้ไขปัญหาการเกินดุลการค้ากับต่างประเทศอย่างจริงจัง ซึ่ง ส่งผลทำให้ค่าเงินเยนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และส่งผลเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นมาก ยิ่งขึ้น จนทำให้ธนาคารกลางจำเป็นต้องปรับลดอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลาง (Discount Rate) ลงอีก เป็นครั้งที่ 2 จากระดับอัตราร้อยละ 2.50 เหลือเพียงร้อยละ 1.75 ในเดือนกันยายน ซึ่งนับเป็นอัตรา ดอกเบี้ยที่ต่ำที่สุดเป็นประวัติการณ์ของประเทศญี่ปุ่นในช่วงที่ผ่านมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย ,2536)

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2537 ประเทศญี่ปุ่นได้รักษาระดับอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลาง (Discount Rate) ไว้ตลอดทั้งปี ซึ่งอยู่ที่ระดับอัตราร้อยละ 1.75 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากประเทศญี่ปุ่นได้ ฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา จนทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2536 จากระดับร้อยละ 0.10 มาอยู่ที่ร้อยละ 0.90 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537)

จากนั้นในปี พ.ศ. 2538 ธนาคารกลางประเทศญี่ปุ่นได้มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยธนาคาร กลาง (Discount Rate) ลงเป็นจำนวน 2 ครั้งในรอบปีทำให้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยตลอดทั้งปีของ ประเทศญี่ปุ่นมาอยู่ที่ระดับร้อยละ 1.02 และขยายตัวลดลงมากถึงร้อยละ 41.67 ซึ่งการปรับลดอัตรา ดอกเบี้ยลงในปีนี้ก็เนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2538) จึงทำให้ ธนาคารกลางของประเทศญี่ปุ่นปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงในเดือนเมษายนและเดือนกันยายน จาก ร้อยละ 1.75 มาเป็น ร้อยละ 1.00 และ 0.50 ตามลำดับ

ต่อมาในปี พ.ศ.2539-2543 ธนาคารกลางของประเทศญี่ปุ่นได้รักษาระดับอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลางไว้ที่ระดับอัตราร้อยละ 0.50 หลังจากที่มีการปรับครั้งสุดท้ายในเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2538 และในปี พ.ศ. 2544 ธนาคารกลางของประเทศญี่ปุ่นได้มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลาง (Discount Rate) ลงหลังจากที่ไม่ได้มีการปรับลดมานานถึง 5 ปี ซึ่งการปรับลดอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลางลงในปีนี้นั้นมีการปรับลดลงถึง 3 ครั้งในรอบปี ทั้งนี้เนื่องมาจากในปีนี้ประเทศญี่ปุ่นมีสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ประกอบกับมีปัญหาภายในประเทศโดยเฉพาะปัญหาสถาบันการเงิน จึงทำให้ธนาคารกลางของประเทศญี่ปุ่นลดอัตราดอกเบี้ยธนาคารกลางลงเพื่อกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศและสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544) ซึ่งการปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงในครั้งนี้แรกมีการปรับลดจากอัตราร้อยละ 0.50 เป็นร้อยละ 0.35 ในเดือนกุมภาพันธ์ และมีการปรับลดลงตามมามาก 2 ครั้งในเดือนมีนาคมและเดือนกันยายน เหลือร้อยละ 0.25 และ 0.10 ตามลำดับ

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2545-2547 ธนาคารกลางประเทศญี่ปุ่นได้มีการรักษาระดับอัตราดอกเบี้ยไว้ที่ระดับอัตราร้อยละ 0.10 ตั้งแต่เดือนกันยายน ในปี พ.ศ. 2544 ซึ่งการดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายอย่างต่อเนื่องของประเทศญี่ปุ่นในช่วงสามปีนี้ เนื่องมาจากธนาคารกลางต้องการเพิ่มเสถียรภาพในระบบการเงินและแก้ไขปัญหาเงินฝืดที่เป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศ จึงต้องคงระดับอัตราดอกเบี้ยไว้ที่ระดับที่ใกล้ร้อยละ 0 จนกว่าจะแน่ใจว่าสภาพคล่องภายในประเทศจะดีขึ้น จนกระทั่งภาวะเงินฝืดเริ่มมีสัญญาณผ่อนคลายลงเล็กน้อยในช่วงปลายไตรมาสที่สี่ของปี พ.ศ. 2547 แต่ก็ยังคงระดับอัตราดอกเบี้ยไว้เท่าเดิม ยังมิได้มีการปรับเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด เนื่องจากประเทศต้องการให้แน่ใจว่าเป็นการผ่อนคลายลงอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพก่อนที่จะมีการปรับเปลี่ยนระดับอัตราดอกเบี้ย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548)

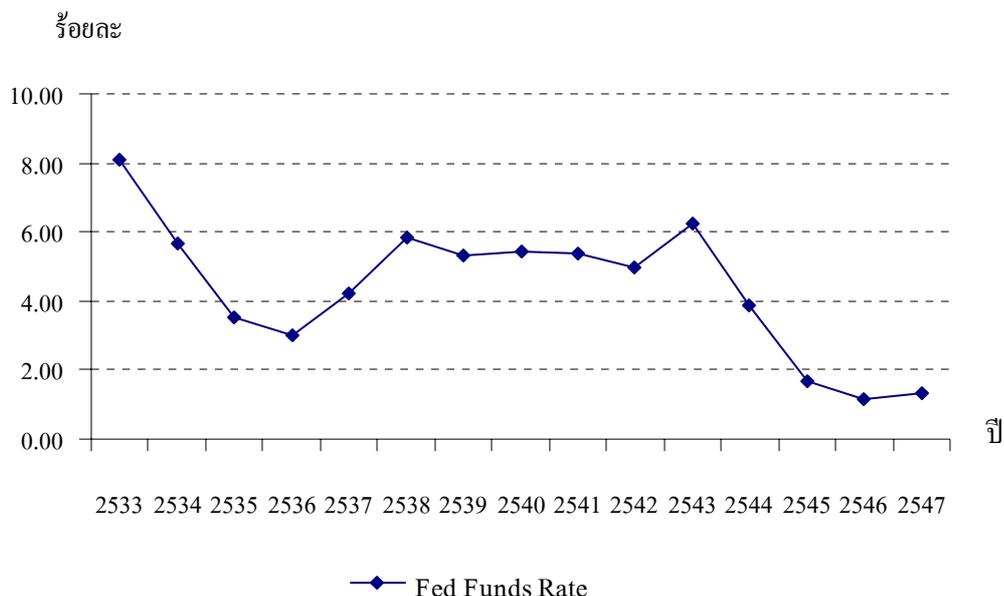
อัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 15 และภาพที่ 10 จะพบว่าอัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกา มีแนวโน้มปรับตัวลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 และอัตราขยายตัวค่อนข้างจะผันผวน โดยในปี พ.ศ. 2533- 2536 อัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องที่ร้อยละ 8.10 5.69 3.52 และ 3.02 ทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจที่

ตารางที่ 15 อัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกา (Federal Funds Rate) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ปี	Federal Funds Rate	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2533	8.10	-
2534	5.69	-29.78
2535	3.52	-38.08
2536	3.02	-14.17
2537	4.20	39.01
2538	5.84	38.91
2539	5.30	-9.22
2540	5.46	3.05
2541	5.35	-1.95
2542	4.97	-7.16
2543	6.24	25.47
2544	3.89	-37.66
2545	1.67	-57.13
2546	1.13	-32.35
2547	1.35	19.66

ที่มา: Board of Governors of the Federal Reserve System (2005)

ภาพที่ 10 ความเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยของประเทศสหรัฐอเมริกา (Federal Fund Rate) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547

ที่มา: Board of Governors of the Federal Reserve System (2005)

ชะลอตัวลงเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 โดยในปี พ.ศ.2533 สหรัฐอเมริกาได้ประกาศปรับลดอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ลงมาถึง 2 ครั้ง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง แต่การประกาศปรับลดลงในครั้งแรกนั้นเป็นการปรับลดลงที่น้อยมาก จนไม่มีผลในการกระตุ้นเศรษฐกิจแต่อย่างใด จึงทำให้ธนาคารกลางประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศปรับลดอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ลงมาอีกครั้งในช่วงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งการปรับลดลงครั้งนี้เหตุผลส่วนหนึ่งมาจากการที่ธนาคารกลางประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประเมินถึงผลกระทบของวิกฤตการณ์ปากอ่าวเปอร์เซียที่จะทำให้เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาดดถอย ประกอบปัญหา Credit Crunch ในสหรัฐอเมริกาก็มีท่าทีที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จึงทำให้ต้องลดอัตราดอกเบี้ย Fed Funds Rate ลง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2533) ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 เศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกายังคงซบเซาอย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา แม้ว่าในช่วงต้นปีจะมีการลดอัตราดอกเบี้ยลงบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้อย่างเท่าที่ควร จึงทำให้ธนาคารกลางต้องประกาศลดอัตราดอกเบี้ยลงอีกหลายครั้งในปี พ.ศ.2534 เพื่อกระตุ้นให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2534) ในปี พ.ศ. 2535 และ 2536 ก็เช่นเดียวกัน เศรษฐกิจยังคงชะลอตัวอยู่แม้จะมีการดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็น จึงทำให้ธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงอย่างต่อเนื่อง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2537-2543 อัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโดยรวมแล้วในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2543 เศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจต่างๆ ในแต่ละปี สหรัฐอเมริกาจึงดำเนินนโยบายการเงินแบบเข้มงวดโดยการเพิ่มอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate เพื่อควบคุมระดับอัตราเงินเฟ้อในประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2537 เศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกามีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 6.3 จึงส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลแก่ธนาคารกลางเกี่ยวกับเงินเฟ้อที่อาจต้องเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น ในปีนี้ธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้ตัดสินใจประกาศปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ถึง 4 ครั้ง ซึ่งการขึ้นอัตราดอกเบี้ยในครั้งนี้จะส่งผลให้การบริโภคในประเทศลดลง ทำให้สามารถรักษาระดับอัตราเงินเฟ้อเอาไว้ได้ระดับหนึ่ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537) จนทำให้ระดับอัตราดอกเบี้ยโดยเฉลี่ยในปีนี้อยู่ที่ร้อยละ 4.20

ในปี พ.ศ. 2538 ก็เช่นเดียวกัน อัตราดอกเบี้ยได้เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ระดับร้อยละ 5.84 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกายังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาก็ยังคงดำเนินนโยบายการเงินแบบเข้มงวดโดยการเพิ่มอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate เพื่อควบคุมระดับอัตราเงินเฟ้อที่มาจาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2538)

แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 แม้ว่าเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาก็จะอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ก็ยังขยายตัวลดลงบ้างจากปีที่ผ่านมา จึงทำให้ธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาก็ปรับลดอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ลงมาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจจนทำให้อัตราดอกเบี้ยในปีนี้ลดลงมาอยู่ที่ระดับร้อยละ 5.30 หลังจากนั้นในปี 2540 เศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปลายปี พ.ศ.2539 ทำให้อัตราดอกเบี้ยในปีนี้ขยายตัวเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันอยู่ที่ระดับร้อยละ 5.46 และจากนั้นในปี พ.ศ. 2541-2542 อัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ได้ปรับตัวลดลงซึ่งลดลงมาอยู่ที่ระดับร้อยละ 5.35 และ 4.97 ตามลำดับ ซึ่งการลดลงของดอกเบี้ยในปี พ.ศ. 2541 นี้มาจากธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาก็เริ่มดำเนินนโยบายแบบผ่อนคลายนมากขึ้น โดยได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปลายปีเพื่อมิให้อุปสงค์ภายในประเทศชะลอตัวลงมากจากผลของวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชียที่ขยายตัวไปยังภูมิภาคอื่น ส่วนในปี พ.ศ. 2542 นั้นอัตราดอกเบี้ยก็ยังลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงต้นปี ทั้งนี้ก็ผลมาจากการดำเนินนโยบายแบบผ่อนคลายนในปี พ.ศ.2541 แต่อย่างไรก็ตามในช่วงครึ่งปีหลัง อัตราดอกเบี้ยได้ปรับตัวสูงขึ้นจากการ

ประกาศปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ของธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา ในเดือนมิถุนายน สิงหาคม และพฤศจิกายน แต่โดยรวมแล้วในปีนี้อัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ยังคงลดลงจากปีที่ผ่านมา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 อัตราดอกเบี้ยได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก มาอยู่ที่ร้อยละ 6.24 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องในช่วงต้นปี จนทำให้ธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ขึ้นถึง 3 ครั้งในช่วงต้นปี คือในเดือนกุมภาพันธ์ มีนาคม และพฤษภาคม ทั้งนี้ก็เพื่อควบคุมการขยายตัวของเศรษฐกิจที่เหมาะสม

ต่อมาปี พ.ศ. 2544 อัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ได้ปรับตัวลดลงอย่างมากเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2543 มาอยู่ที่ระดับร้อยละ 3.89 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นผลกระทบมาจากเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมเมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2544 จนทำให้ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและภาคธุรกิจลดลงอย่างมาก จนทำให้ธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศลดอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ลงมาถึง 11 ครั้งในรอบปี ทั้งนี้ก็เพื่อกระตุ้นให้มีการขยายตัวของเศรษฐกิจ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544) จากนั้นในปี พ.ศ.2545 และ 2546 เศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกายังคงได้รับผลกระทบต่อเนื่องมาจากเหตุการณ์วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 ทำให้เศรษฐกิจยังไม่สามารถฟื้นตัวได้อย่างเต็มที่ จึงทำให้ในปี พ.ศ. 2545 ธนาคารกลางประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศปรับลดอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate ลงในเดือนพฤศจิกายน จนทำให้โดยเฉลี่ยระดับอัตราดอกเบี้ยมาอยู่ที่ร้อยละ 1.67 และในปี พ.ศ. 2546 ก็ประกาศปรับลดลงมาอีกในเดือนมิถุนายน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากธนาคารกลางคาดการณ์ว่ามีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดปัญหาเงินฝืดขึ้น ประกอบกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกายังไม่มีความแน่นอน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2546) ระดับอัตราดอกเบี้ยก็ลดลงมาอีกมาอยู่ที่ระดับ 1.13

ในปี พ.ศ. 2547 เศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา แม้ว่าในช่วงไตรมาสที่สองเศรษฐกิจจะชะลอตัวลงจากไตรมาสแรก แต่ในช่วงครึ่งปีหลังก็มีแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่ดีเข้ามาจากปัจจัยต่างๆ เช่น การใช้จ่ายของผู้บริโภคและการลงทุนของภาคธุรกิจที่ขยายตัวดี ประกอบกับภาวะการจ้างงานก็ฟื้นตัวขึ้น จึงทำให้เศรษฐกิจในภาพรวมในปีขยายตัวดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2547) ทำให้ธนาคารกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย Federal Funds Rate รวมทั้งหมด 5 ครั้งใน

รอบปี ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการรักษาเสถียรภาพของระดับราคาและเพื่อให้อัตราดอกเบี้ยกลับเข้าสู่ระดับปกติ จึงทำให้ในปีดังกล่าวระดับอัตราดอกเบี้ยจะต้องเพิ่มขึ้นมาอยู่ระดับที่ 1.35

จากปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมด 5 ปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยที่กำหนดให้มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทยจากประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา แต่ความจริงแล้วยังมีปัจจัยอื่นที่มีส่วนในการกำหนดอุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทย เช่น ภาษีนำเข้าสินค้าทุน เป็นต้น แต่ในงานวิจัยฉบับนี้ไม่ได้นำไปวิเคราะห์ในส่วนของกาวิเคราะห์เชิงปริมาณ แต่ในของการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในบทนี้จึงขอล่าวถึงเพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของภาษีนำเข้าสินค้าทุนโดยสังเขป เนื่องจากเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีส่วนในการกำหนดอุปสงค์การนำเข้าสินค้าทุนของประเทศไทยปัจจัยหนึ่งเช่นเดียวกัน

ภาษีนำเข้าสินค้าทุน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 จนถึงปี พ.ศ. 2539 รัฐบาลได้มีมาตรการต่าง ๆ ออกมาเพื่อกระตุ้นและสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งมาตรการที่ออกมานี้ส่วนหนึ่งคือ มาตรการที่เกี่ยวกับทางด้านภาษีนำเข้าสินค้าทุน ดังเช่น ในปี พ.ศ. 2533 มีมาตรการส่งเสริมการเกษตรและอุตสาหกรรม โดยการปรับลดภาษีนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ในสินค้าประเภททุนที่ใช้ในโรงงานและในการเกษตรกรรม รวมทั้งหมด 419 ประเภทพิกัด ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ได้มีมาตรการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา โดยการลดภาษีอากรขาเข้าคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2538 มีการปรับลดภาษีนำเข้าสินค้าประเภททุนหลายรายการ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อนโยบายการกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาคที่เริ่มมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536

ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจขึ้น ทำให้เศรษฐกิจหดตัวลงอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2541 รัฐบาลจึงออกมาตรการต่าง ๆ ออกมาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น มาตรการส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศ โดยการปรับลดภาษีนำเข้าสินค้าทุน อีกทั้งมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีอากรอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ โดยการลดอากรขาเข้าตามข้อผูกพันขององค์การการค้าโลก สำหรับมาตรการเพื่อส่งเสริมการส่งออกก็มีการปรับลดภาษีนำเข้าชิ้นส่วนวัตถุดิบและส่วนประกอบสินค้าอิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้ประกอบการส่งออก ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 ได้มีมาตรการส่งเสริมการลงทุนออกม่อีก โดยการลดภาษีนำเข้าสินค้าทุนลงอีก และมีการปรับลดภาษีนำเข้าแก่ผู้ประกอบการที่ใช้ก๊าซธรรมชาติในภาคการขนส่งในปี พ.ศ. 2544